

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาโครงการ เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด : กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ¹

APPROACHES TO DEVELOPMENT OF THE CHILD SUPPORT GRANT SCHEME : A CASE STUDY OF SAMUT PRAKAN PROVINCE

เหมือนพิมพ์ สอบคอบ²

Mueanpim Robkob²

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย²

Faculty of Political Science Chulalongkorn University²

Email: ningmueanpim@gmail.com

Received 18.01.2024 ➤ Revised 21.05.2024 ➤ Accepted 04.06.2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการกระบวนการรับสิทธิของโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด และ (2) เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางในการพัฒนาโครงการ การศึกษานี้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารและ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งกลุ่มผู้ปฏิบัติงานนโยบายในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รวมถึงผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ และไม่ได้เข้าร่วมโครงการแต่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ รวมทั้งหมด 28 คน จากการศึกษา

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่องการศึกษาแนวทางในการพัฒนาโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2566 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² อาครเกษม อุทยานิน (รัฐศาสตร์ 60 ปี) เลขที่ 254 ถนนอังรีดูนังต์ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

พบว่าความเข้าใจต่อโครงการที่แตกต่างกันของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานนโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การรับรองสถานะครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยโดยใช้เกณฑ์รายได้เฉลี่ยสมาชิกครัวเรือนไม่สามารถคัดกรองได้อย่างแท้จริงและเป็นเหตุให้เกิดสร้างผลประโยชน์ทางการเมืองในชุมชน ความยากลำบากในการจัดหาเอกสารและผู้รับรองสถานะครัวเรือน ระบบแอปพลิเคชันเงินเด็กไม่เสถียร การจ่ายเงินอุดหนุนในครั้งแรกมีความล่าช้า ผู้ศึกษาเห็นว่าการพัฒนาโครงการควรแบ่งเป็นระยะสั้น เช่น ประสานและถ่ายทอดแผนนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาและปรับปรุง

ความเสถียรของแอปพลิเคชันเงินเด็กและระบบฐานข้อมูลโครงการ สำหรับระยะกลาง เช่น เก็บสถิติของผู้ที่มาลงทะเบียนรับสิทธิเพิ่มบุคลากรในระดับภูมิภาค และสำหรับระยะยาว เช่น ศึกษาแนวทางในการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการขับเคลื่อนโครงการและคุณภาพชีวิตเด็กที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนในอนาคต

คำสำคัญ: โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด, ต้นทุนการเรียนรู้ นโยบาย, ต้นทุนการปฏิบัติตามนโยบาย, ต้นทุนทางจิตวิทยา, การนำนโยบายไปปฏิบัติ

Abstract

This research aimed to 1) to analyze problems and obstacles in the acquisition process of the child support grant scheme and 2) to lead to suggestions for the development of the child support grant scheme. This is qualitative research, including documentary research, literature review, in-depth interviews, and focus group discussions with key informants, involving government officers at the central, regional, and local levels, as well as parents who participated in the scheme and those who met the scheme criteria but did not participate, totaling of 28 persons. According to the research findings, implementers and related

organizations perceived and understood the scheme differently. The criteria for certifying the status of low - income households could not accurately screen the target, causing the political interest in the community. Furthermore, difficulties were found in procuring documents, finding certifiers for income household status, and experiencing instability of “Ngõndek” application system, including a delay in the first payment of the subsidy. However, the author suggests that the approaches to develop the scheme should be in short term, such as public relations through online platforms and improve the stability of Ngõndek application system

and database system of the scheme, and medium - term, including collecting registration data, investing in personnel at regional level. In long term, scrutinizing fiscal capacity and approaches for transferring missions to local government organizations. For the better of

implementing the scheme and the improvement of children's lives.

Keywords : The Child Support Grant Scheme, Learning Cost, Compliance Cost, Psychological Cost, Policy Implementation

1. บทนำ

งานวิจัยชิ้นนี้เขียนขึ้นโดยมีฐานความคิดมาจากการศึกษาจากเอกสารเรื่องโอกาสและความท้าทายของกระบวนการรับสิทธิโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดในประเทศไทยของผู้ศึกษา (Forthcoming) ซึ่งได้ตีพิมพ์ที่วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย โดยเป็นการขยายการศึกษาซึ่งเพิ่มเครื่องมือการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างและมีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาอันได้แก่กลุ่มผู้ปฏิบัตินโยบายในระดับส่วนกลางคือศูนย์ปฏิบัติการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ระดับส่วนภูมิภาคคือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และระดับท้องถิ่นคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 3 แห่ง รวมถึงกลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการและกลุ่มผู้ปกครองที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ โดยมีจังหวัดสมุทรปราการเป็นกรณีศึกษา

เด็กลำดับได้ว่าเป็นหนึ่งในกลุ่มประชากรเปราะบางทางสังคมที่รัฐพึงให้ความสำคัญและสนับสนุนในการยกระดับคุณภาพชีวิตซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมภาคีอนุสัญญาว่าด้วย

สิทธิเด็กเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 มีผลทำให้รัฐพึงดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกันดังที่ระบุในอนุสัญญา แต่อย่างไรก็ตามปัญหาเกี่ยวกับเด็กก็ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำ พัฒนาการล่าช้า การเข้าถึงการศึกษา เป็นต้น (Unicef Thailand, n.d.) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่เกิดในครัวเรือนยากจนหรือเสี่ยงต่อความยากจนซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางทับซ้อนเนื่องจากด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ (Kidforkids Child and Family Policy Knowledge Center, 2022) ในขณะที่ประเทศก็ต้องการกำลังคนที่มีศักยภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์สวนทางกับกระแสการเกิดที่น้อยลง ที่จะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างประชากรเป็นเหตุให้สัดส่วนของวัยแรงงานต่อผู้สูงอายุลดลงอาจนำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนแรงงาน การจัดเก็บภาษีและการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ในอนาคต (Department of health, 2023) โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจึงเป็นหนึ่งในระบบการคุ้มครองทางสังคม (Social Protection) เพื่อเพิ่มความเสมอภาคทางการเติบโตและ

เติมเต็มช่องว่างทางสวัสดิการเด็ก โดยรัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูผ่านทางบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กทุกคนโดยไม่ต้องจ่ายเงินสมทบ

โครงการนี้เป็นการริเริ่มของรัฐบาลตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2558 ในระยะเริ่มแรกของโครงการกำหนดกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มเด็กที่เกิดภายในครอบครัวยากจนหรือเสี่ยงต่อความยากจนโดยที่บิดามารดาจะต้องไม่ได้เป็นผู้อยู่ในระบบประกันสังคมหรือเป็นแรงงานนอกระบบ มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนไม่เกิน 36,000 บาท/คน/ปี คำนวณจากการนำรายได้ของสมาชิกทั้งหมดในครอบครัวหารด้วยจำนวนสมาชิกทั้งหมด ซึ่งรวมเด็กแรกเกิดด้วยและอาศัยการรับรองสถานะครัวเรือนโดยผู้รับรองจำนวน 2 คน จึงจะมีสิทธิรับเงินอุดหนุนรายเดือน เดือนละ 400 บาท ตั้งแต่แรกเกิด - 1 ปี

ระยะที่ 2 ขยายเวลาการให้เงินอุดหนุนบุตรจนอายุ 3 ปี และเป็นจำนวนเงินอุดหนุน 600 บาท โดยคงเกณฑ์รายได้เฉลี่ยครัวเรือนของผู้มีสิทธิไว้ดังเดิม ภายหลังมีมติให้ยกเลิกเงื่อนไขให้แก่ผู้มีสิทธิในระบบประกันสังคมให้สามารถเข้าร่วมโครงการได้

ระยะที่ 3 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2562 ให้ขยายระยะเวลาการจ่ายเงินอุดหนุนจนถึงอายุ 6 ปี และเปลี่ยนแปลงด้านเกณฑ์รายได้ของสมาชิกครัวเรือนผู้ประสงค์รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดเป็นไม่เกิน 100,000 บาท/คน/ปี ทั้งนี้จำนวนเงินอุดหนุนคือ 600 บาทเช่นเดิม

จากผลการดำเนินงานโครงการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 พบว่ามีผู้ที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดมีจำนวน 90,216 ราย และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีผู้ได้รับเงินอุดหนุนจำนวน 2,310,460 ราย (ตุลาคม พ.ศ. 2565 - มีนาคม พ.ศ. 2566) จากตัวเลขดังกล่าวพบว่ามีผู้ได้รับสิทธิเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าลักษณะนโยบายสวัสดิการแบบเจาะจงเฉพาะส่งผลให้มีอัตราการตกหล่นของกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงของอยู่ที่ร้อยละ 30 (Jiraporn Plangpraphan, 2018) ซึ่ง “ภาวะตกหล่น” (Exclusion Error) ที่เกิดขึ้นส่งผลให้เด็กจากครัวเรือนยากจนที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนต้องสูญเสียโอกาสในการเข้าสวัสดิการที่พึงได้รับเพื่อการพัฒนาศักยภาพตามช่วงวัย แต่ในขณะเดียวกันผู้ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มครัวเรือนยากจนหรือเสี่ยงต่อความยากจนกลับได้รับเงินอุดหนุนจากโครงการสะท้อนให้เห็นถึง “ภาวะรั่วไหล” (Inclusion Error) กล่าวคือผู้ที่ได้รับเงินอุดหนุนไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงของโครงการจึงอาจกล่าวได้ว่าการคัดแยกคนจนอย่างสมบูรณ์แบบ (Perfect Targeting) ตามกลุ่มเป้าหมายที่รัฐกำหนดอาจเป็นไปได้ยาก (Jiraporn Plangpraphan, 2018) การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งตอบคำถามว่ากระบวนการรับสิทธิของโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรเพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาโครงการในอนาคตเพราะในท้ายที่สุดแล้วผลจากการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ย่อมไม่อาจประเมินค่า

เป็นตัวเลขได้ โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจึงไม่เพียงแต่เป็นการส่งเสริมความเสมอภาคทางการเติบโตตั้งแต่ช่วงแรกของชีวิตแต่ยังคงเป็นการลดช่องว่างทางการเติบโตของเด็กในทุกระดับสังคมให้เหลื่อมลำน้อยลงได้เช่นเดียวกัน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการรับสิทธิของโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

2.2 เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางในการพัฒนาโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหาและช่วงเวลา: ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานและกระบวนการรับสิทธิของโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดในจังหวัดสมุทรปราการ ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2566

3.2 ขอบเขตการศึกษาด้านพื้นที่: การศึกษาในครั้งนี้กำหนดพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการเป็นกรณีในการศึกษาเป็นหลัก เนื่องจากสมุทรปราการเป็นเขตปริมณฑลติดต่อกับกรุงเทพมหานครและรองรับการเติบโตและการขยายของเมืองส่งผลให้เปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองอย่างรวดเร็วเนื่องจากการเติบโตทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ในขณะที่แนวทางการดำเนินงานของโครงการต้องอาศัยกลไกชุมชนอย่าง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่

เพื่อเป็นผู้รับรองสถานะครัวเรือนให้แก่ผู้ปกครองที่ประสงค์รับเงินอุดหนุนจึงมีความท้าทายอย่างมากต่อกระบวนการนโยบายไปปฏิบัติในบริบทปัจจุบัน อีกทั้งจำนวนประชากรจากต่างถิ่นที่ย้ายเข้ามาอยู่อาศัยอย่างถาวรที่ไม่แจ้งการย้ายเข้าสู่เป็นอันดับที่ 2 รองจากการกรุงเทพมหานครถึงร้อยละ 7.8 เช่นกัน (National Statistical Office Thailand, 2022) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าผู้ปกครองมักเข้าใจผิดว่าต้องลงทะเบียนรับสิทธิ ณ ภูมิลำเนาในทะเบียนบ้านเท่านั้นส่งผลให้เกิดการตกหล่นของกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นจังหวัดสมุทรปราการจึงเป็นพื้นที่ในการศึกษาที่น่าสนใจของตัวแสดงทางนโยบายที่สำคัญในกระบวนการนโยบายไปปฏิบัติ

3.3 ขอบเขตการศึกษาด้านกลุ่มตัวอย่าง : ศึกษาจาก 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ (1) กลุ่มผู้ปฏิบัตินโยบาย หมายถึง เจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด (ศดร.) ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโครงการในระดับส่วนกลาง เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโครงการในระดับภูมิภาค และ เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมและสวัสดิการสังคมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโครงการในระดับท้องถิ่น รวมถึง อสม. และ กรรมการชุมชน (2) กลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ และ (3) กลุ่มผู้ปกครองที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการแต่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ (กลุ่มตกหล่น)

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของกระบวนการรับสิทธิในโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดของจังหวัดสมุทรปราการและสามารถนำข้อเสนอแนะจากการผลศึกษาไปปรับใช้แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้จริง

5. กฎกวนวรรณกรรม

5.1 โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กเล็กในครอบครัวยากจนหรือเสี่ยงต่อความยากจนที่อาจประสบกับภาวะความยากลำบากในการเติบโตให้สามารถเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาการที่ดีสมวัยโดยมีศูนย์ปฏิบัติการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด หรือ ศดร. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ซึ่งอยู่ภายใต้กำกับของกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

โครงการมีการกำหนดเกณฑ์และคุณสมบัติในการเข้ารับสิทธิเงินอุดหนุน คือเด็กจะต้องมีสัญชาติไทย กล่าวคือพ่อแม่มีสัญชาติไทย หรือพ่อแม่มีสัญชาติไทย โดยเด็กต้องมีอายุต่ำกว่า 6 ปี อาศัยอยู่กับผู้ปกครองที่อยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและไม่เป็นผู้อยู่ในสถานสงเคราะห์ของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

จากการศึกษา คู่มือการปฏิบัติงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

ตามระเบียบกรมกิจการเด็กและเยาวชนว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด พ.ศ. 2565 ของ Department of Children and Youth (2022) พบว่ามีรายละเอียดและขั้นตอนในการลงทะเบียนรับสิทธิและเบิกจ่ายเงินอุดหนุน ดังนี้

1. การลงทะเบียนเพื่อรับสิทธิ สามารถลงทะเบียนได้ ณ ที่ทำการ อปท. หรือผ่านทางแอปพลิเคชันเงินเด็ก สำหรับการลงทะเบียน ณ หน่วยรับลงทะเบียน ได้แก่ สำนักงานเขต (กรุงเทพมหานคร) ศาลาว่าการเมืองพัทยา (เมืองพัทยา) เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (ส่วนภูมิภาค) ในพื้นที่ที่ผู้ปกครองและเด็กอาศัยอยู่จริง ซึ่งหน่วยรับลงทะเบียนมีหน้าที่ชี้แจงรายละเอียดและเอกสารที่จำเป็นสำหรับประกอบการลงทะเบียนให้แก่ผู้ประสงค์จะลงทะเบียนรับทราบ สำหรับกรณีลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชันเงินเด็ก ต้องมีแอปพลิเคชัน D.DOPA ก่อนและทำการพิสูจน์ตัวตนครั้งแรก ที่ว่าการอำเภอหรือสำนักเขตก่อนจากนั้นดำเนินการยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน D.DOPA และดำเนินการลงทะเบียนเพื่อรับสิทธิในแอปพลิเคชันเงินเด็กต่อไป ผู้ปกครองสามารถอัปโหลดเอกสารได้ด้วยตนเองผ่านแอปพลิเคชัน หากเอกสารไม่ครบถ้วนจะได้รับการแจ้งเตือนจากแอปพลิเคชันให้ดำเนินการแก้ไข

2. การรับรองสถานะครัวเรือนของผู้มีรายได้น้อย โดยอาศัยการรับรองสถานะจากบุคคลตามที่โครงการกำหนดจำนวน 2 ท่าน ได้แก่ อาสาสมัครกรุงเทพมหานคร (อสส.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กำนันและผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานราชการ ที่ไม่จำเป็นต้องอาศัย อยู่ในเขตพื้นที่เดียวกับผู้ปกครองแต่ต้องมีได้เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการรับลงทะเบียน

สำหรับหลักเกณฑ์เรื่องราวได้คือเป็น ครวเรือนที่สมาชิกมีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 100,000 บาท/คน/ปี ทั้งนี้คำนวณโดยการนำ รายได้ของสมาชิกทุกคนภายในครัวเรือน มาบวกรวมกันและหารด้วยจำนวนสมาชิกทั้งหมด ที่นับรวมเด็กแรกเกิดด้วย โดยต้องยื่นเอกสาร หลักฐานที่มีนายจ้างลงนามหรือสลิปเงินเดือน ของสมาชิกทุกคนที่มีงานประจำประกอบการ ลงทะเบียน ยกเว้นกรณีที่สมาชิกทุกในครัวเรือน เป็นผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ไม่จำเป็นต้องมี ผู้รับรองสถานะครัวเรือน

3. การตรวจสอบข้อมูลของผู้ประสงค์รับ สิทธิ อปท. ทำการตรวจสอบความครบถ้วนของ เอกสารประกอบการลงทะเบียน หากเอกสาร หรือหลักฐานไม่สมบูรณ์ ผู้ประสงค์ขอรับ สิทธิต้องดำเนินการแก้ไขภายใน 15 วัน กรณี ยื่นคำร้องขอลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชัน เงินเด็กจะได้รับการแจ้งเตือนผ่านแอปพลิเคชัน และต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับจากวันที่ได้รับการแจ้งเตือน หากไม่ดำเนิน แก้ไขเอกสารให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่ กำหนดถือว่าผู้ปกครองละสิทธิในการเข้าร่วม โครงการ

4. การประกาศรายชื่อและการคัดค้านสิทธิ อปท. จะเป็นผู้ประกาศรายชื่อของผู้มีสิทธิรับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดทุกวันที่ 1

และ 16 ของทุกเดือน ณ ที่ทำการของ อปท. หรือผ่านทางเว็บไซต์ของ อปท. หากภายใน 15 วันไม่มีการคัดค้านกรมกิจการเด็กและเยาวชน หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจะตรวจสอบเอกสารและคุณสมบัติอีกครั้งในระบบฐานข้อมูลของ โครงการเพื่อบันทึกข้อมูลผู้มีสิทธิ และอนุมัติสิทธิ ผ่านระบบฐานข้อมูลโครงการ หากมีการคัดค้าน เกิดขึ้นให้ทาง อปท. พิจารณาข้อเท็จจริง เสนอความคิดเห็น และส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้แก่กรมกิจการเด็กและเยาวชนหรือสำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดภายใน 15 วันตั้งแต่ได้รับคำคัดค้าน และตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน กรณีที่คำร้องขอคัดค้านฟังขึ้นให้สั่งยกคำร้อง และในกรณีที่คำร้องฟังไม่เห็นขึ้นให้แจ้งผลแก่ ผู้ปกครองภายใน 15 วันนับตั้งแต่วันที่พิจารณา

5. การบันทึกข้อมูลเข้าสู่ฐานระบบของ โครงการและการตรวจสอบสิทธิ อปท. ทำการ บันทึกข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้เครื่องอ่านบัตร (Smart Card Reader) ดึงข้อมูลส่วนบุคคลและ ทำการแนบไฟล์เอกสารประกอบการลงทะเบียน ลงในระบบฐานข้อมูลโครงการและส่งต่อให้ ทางสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์จังหวัด ในกรณีที่ผู้ปกครองลงทะเบียน ผ่านแอปพลิเคชันเงินเด็ก อปท. จะตรวจสอบ ข้อมูลและกดยืนยันข้อมูลในระบบฐานข้อมูล โครงการ หลังจากนั้นทางสำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจะดำเนินการ ตรวจสอบเอกสารและคุณสมบัติอีกครั้ง ผ่านระบบฐานข้อมูลประชาชนและบริการภาครัฐ (Linkage Center) และอนุมัติสิทธิผ่านระบบ

ฐานข้อมูลของโครงการในทุกวันที่ 26 ของทุกเดือนสำหรับการตรวจสอบสิทธิผู้ปกครองเองสามารถตรวจสอบสิทธิได้ผ่านทางแอปพลิเคชันเงินเด็ก แอปพลิเคชันทางรัฐเว็บไซต์ csgcheck.dcy.go.th ส่วน อปท. สามารถตรวจสอบสถานะสิทธิได้ผ่านระบบฐานข้อมูลโครงการ

6. การจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดเป็นการจ่ายทุก ๆ เดือน เดือนละ 600 บาท นับตั้งแต่เดือนที่ทำการลงทะเบียนไปจนกระทั่งเดือนก่อนที่เด็กอายุครบ 6 ขวบ ตามระเบียบกรมกิจการเด็กและเยาวชนว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด พ.ศ. 2565 ผ่านบัญชีธนาคารที่ใช้บริการพร้อมเพย์ (Promptpay) โดยกรมบัญชีกลาง

7. การเปลี่ยนแปลงสิทธิหรือสิ้นสุดสิทธิกรณีต้องการเปลี่ยนแปลงผู้รับสิทธิ ผู้รับเงินอุดหนุนสามารถยื่นคำร้อง ณ อปท. ที่ผู้ปกครองและเด็กอาศัยอยู่หรือผ่านทางแอปพลิเคชันเงินเด็ก โดยแนบเอกสารแบบคำร้องขอเปลี่ยนแปลงสิทธิผู้รับเงินอุดหนุน ทั้งนี้ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงสิทธิจะดำเนินการเช่นเดียวกับการยื่นคำร้องขอรับสิทธิ กล่าวคือ ภายในระยะเวลา 15 วัน หากไม่มีการคัดค้านการเปลี่ยนแปลงสิทธิ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจะดำเนินการอนุมัติการเปลี่ยนแปลงและแจ้งให้ทาง อปท. และผู้ที่ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงสิทธิรับทราบ สำหรับการสิ้นสุดสิทธิจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กแรกเกิดอายุครบ 6 ปี เด็กแรกเกิดถึงแก่ความตาย หรือ ผู้ปกครองสละสิทธิในการรับเงินอุดหนุนโดยยื่นเอกสารการสละสิทธิเป็นหนังสือ

5.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

5.2.1 แนวคิดการคุ้มครองทางสังคม

การคุ้มครองทางสังคม (Social Protection) คือ การจัดมาตรการหรือระบบในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเป็นเครื่องมือในการปกป้องกลุ่มผู้มีรายได้น้อยหรือกลุ่มเปราะบางในสังคมให้สามารถดำรงชีวิตได้ แม้เกิดวิกฤต (Office of the National Economic and Social Development Council, 2002) ทั้งนี้ Kidforkids Child and Family Policy Knowledge Center (2022) รายงานว่ามีเด็กและเยาวชนที่อายุไม่เกิน 21 ปี อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำที่สุดหรือรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนเพียง 2,577 บาท สูงถึง 2.9 ล้านคน จาก 14.0 ล้านคน ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กหนึ่งคนจนอายุ 21 ปี สูงถึง 1.5 ล้านบาท คิดเฉลี่ยต่อเดือนคือ 6,250 บาท ในขณะที่เด็กและเยาวชนที่อายุไม่เกิน 21 ปี อยู่ในครัวเรือนที่รายได้เฉลี่ยน้อยกว่าระดับค่าใช้จ่ายกลับสูงถึง 8.6 ล้านคน นั้นหมายความว่าครัวเรือนเหล่านี้ไม่มีทรัพยากรสำหรับการเลี้ยงดูและสนับสนุนการเติบโตของเด็กได้อย่างเพียงพอ

5.2.2 แนวคิดการคุ้มครองเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

แนวคิดการคุ้มครองเด็กคือการยึดหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กอันเป็นหลักการที่มีการเผยแพร่และเป็นที่ยอมรับกันในทางสากลผ่านทางอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the right of the child : CRC) ที่มีพัฒนาการทางแนวคิดมาเป็นลำดับ โดยมีประเด็น

เรื่องสิทธิของเด็ก 4 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ ประการแรก สิทธิที่จะมีชีวิตรอดเริ่มตั้งแต่เกิดจนเติบโตได้รับการคุ้มครองในสิทธิและสวัสดิการพื้นฐานในการดำรงชีพจากรัฐไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงโภชนาการ ที่อยู่อาศัย การเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข การศึกษาและโอกาสต่าง ๆ ประการที่สอง สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากความรุนแรงทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจ ประการที่สาม สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา เด็กพึงได้รับการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันทุกคนตั้งแต่ช่วงปฐมวัยเพื่อให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพทางด้านสติปัญญาและอารมณ์ ทักษะความรู้และความเชี่ยวชาญ ประการที่สี่ สิทธิที่จะมีส่วนร่วม รัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมให้เด็กสามารถมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของเด็กโดยตรงเพื่อให้เด็กทุกคนได้ค้นพบและสามารถแสดงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวอย่างเต็มที่ (Unicef Thailand, n.d.) ดังนั้นโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจึงเป็นหนึ่งในเครื่องมือของรัฐเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเติบโตให้แก่เด็กท่ามกลางสภาวะความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในสังคมตามหลักแนวคิดความคุ้มครองทางสังคมและการคุ้มครองเด็กดังในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

5.2.3 ทฤษฎีระบบ (System Theory)

ทฤษฎีระบบโดย David Easton (1955) คือ การมององค์การของรัฐและระบบการเมืองในระดับภาพรวมที่เปรียบเหมือนสิ่งมีชีวิตที่มีทั้งองค์ประกอบทั้งภายนอกและภายใน รวมถึงสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินงาน

ภายในระบบหนึ่ง โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วนได้แก่ (1) ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็น บุคลากร งบประมาณ สถานที่หรือเวลา (2) กระบวนการแปรรูป (Process) คือ การแปรรูปปัจจัยนำเข้าให้กลายเป็นผลผลิต (3) ปัจจัยนำออกหรือผลผลิต (Output) คือ ผลที่ได้รับจากการแปลงปัจจัยนำเข้าสู่กระบวนการดำเนินงานและได้ออกมาเป็นผลผลิตขององค์กรนั้น ๆ และ (4) ผลย้อนกลับ (Feedback) คือ ข้อมูลที่เกิดขึ้นเมื่อผลผลิตออกจากระบบและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งมีผลต่อปัจจัยนำเข้าในการเข้าสู่ระบบในครั้งต่อไป (Chanida Jittaruttha, 2021)

5.2.4 ตัวแบบกระบวนการนโยบายนโยบายปฏิบัติ (A Model of the Policy Implementation Process)

ตัวแปรที่เชื่อมโยงการนโยบายนโยบายปฏิบัติกับผลการดำเนินงานประกอบด้วย 6 ปัจจัย โดย Van Meter and Van Horn (1975) ระบุว่าประกอบไปด้วย (1) วัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย (Policy standards and objective) กล่าวคือนโยบายจำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์เป็นรูปธรรมชัดเจน รายละเอียดของวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ไม่ว่าจะเป็นเชิงคุณภาพหรือปริมาณจะต้องมีมาตรฐานที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตามนโยบายและต้องเป็นที่เข้าใจไปในทิศทางเดียวกันสำหรับผู้นโยบายนโยบายปฏิบัติ (2) ทรัพยากรนโยบาย (Policy Resources) กล่าวคือ งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สารสนเทศ รวมไปถึงสิ่งจูงใจอื่น ๆ สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการนโยบายนโยบายไป

ปฏิบัติต้องเพียงพอและสามารถสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้วย (3) การสื่อสารระหว่างองค์กรและการบังคับใช้ให้เป็นไปตามนโยบาย (Inter - organizational communication and enforcement activities) กล่าวคือการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัตินโยบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบายจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานระดับรองลงไปจนกระทั่งในระดับพื้นที่จะต้องมีความชัดเจนเพื่อให้การดำเนินในแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ มีความเข้าใจและสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับผู้ออกแบบนโยบายกำหนด (4) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (The characteristics of implementing agencies) กล่าวคือสมรรถนะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีผลต่อความสำเร็จของนโยบาย ไม่ว่าจะเป็นลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การควบคุมตามสายการบังคับบัญชา ความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (Economic, Social and Political Conditions) กล่าวคือนโยบายสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งในระบบการเมือง นโยบายที่ได้รับการสนับสนุนจึงควรเป็นนโยบายที่มีมิติมหาชนไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อลดแรงต่อต้านอันส่งผลต่อความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และ (6) ทักษะของผู้ปฏิบัติงาน (The Disposition of Implementers) กล่าวคือผู้ปฏิบัติงานมีระดับ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายมากน้อยแค่ไหน มีทัศนคติต่อนโยบายที่ต้องนำไปปฏิบัติในเชิงบวกหรือเชิงลบซึ่งจะนำไปสู่ระดับความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายในอนาคต ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจะนำทฤษฎีตัวแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติในปัจจุบันด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบายทรัพยากรนโยบาย โดยเฉพาะทรัพยากรบุคคล การสื่อสารระหว่างองค์กรและการบังคับใช้ให้เป็นไปตามนโยบาย และทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน มาอธิบายการดำเนินงานตามโครงการของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ

5.2.5 แนวคิดภาระทางการบริหาร (Administrative Burden)

Baekgaard, M., & Tankink, T. (2022) อธิบายว่าภาระทางการบริหารคือความท้าทายหรืออุปสรรคที่บุคคลต้องพบเจอเมื่อมีการเข้าร่วมรับบริการจากนโยบายของรัฐหรือมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานของรัฐในมิติต่าง ๆ สอดคล้องกับงานศึกษาของ Pawinee Chuayprakong (2022) ที่ระบุว่าภาระทางการบริหารคือต้นทุนที่เกิดขึ้นระหว่างการนำนโยบายไปปฏิบัติและก่อให้เกิดเป็นภาระที่ประชาชนต้องแบกรับจากการปฏิบัติตามขั้นตอนเพื่อเข้ารับบริการจากหน่วยงานรัฐจากการออกแบบนโยบายที่รัฐกำหนดมา ทั้งนี้ภาระทางการบริหารไม่ได้จำกัดเพียงแค่ประชาชนเท่านั้นแต่ยังหมายรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งหมดในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

ประชาชนจะแบกรับภาระทางการบริหารในระดับที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งความแตกต่าง

อาจเกิดขึ้นได้จาก 3 กรณี คือ (1) การที่ประชาชนมีหรือไม่มีความสามารถและทักษะในการหาข้อมูล การเรียนรู้นโยบายและความคุ้นชินกับการทำงานของหน่วยงานปฏิบัตินโยบาย (2) การได้รับหรือไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการรับบริการนั้น ๆ ที่เข้าใจง่าย หรือการได้รับการช่วยเหลือประสานจากภาคส่วนอื่นภายในสังคม และ (3) การได้รับหรือไม่ได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานปฏิบัตินโยบาย เช่น ความเต็มใจในการให้ข้อมูลข่าวสารและการช่วยเหลือเพื่อเข้าถึงบริการ

โดยประเภทภาระทางการบริหารพิจารณาได้ 3 ประเภท ได้แก่ (1) ต้นทุนการเรียนรู้ (Learning Cost) หมายถึงการศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการเพื่อให้ทราบว่าตนเป็นมีสิทธิในการเข้ารับบริการ รวมไปถึงการศึกษาขั้นตอนและกระบวนการในการเข้ารับบริการ เอกสารประกอบการขอรับสิทธิ วัน เวลา และสถานที่ในการเข้ารับบริการ เป็นต้น (2) ต้นทุนในการปฏิบัติตามนโยบาย (Compliance Cost) อาจหมายถึงค่าเดินทางไปยังหน่วยงานเพื่อลงทะเบียนรับสิทธิการรอคอยการพิจารณาผลจากการลงทะเบียนของหน่วยงาน การติดต่อประสานกับเจ้าหน้าที่การยื่นเอกสารเพิ่มเติมตามคำขอของหน่วยงาน หรือแม้กระทั่งค่าใช้จ่ายเพื่อให้ผู้อื่นดำเนินการแทน (3) ต้นทุนทางจิตวิทยา (Psychological Cost) อาจหมายถึงความรู้สึกในแง่ลบที่กระทบต่อจิตใจ เช่น การถูกปฏิเสธการเข้ารับบริการ การถูกสอบถามหรือตรวจสอบข้อมูลส่วนตัว

จนเกินไป ความรู้สึกไม่พอใจหรือโมโหจากการรอคอยหรือการปฏิบัติตามขั้นตอนเพื่อเข้าถึงการบริการ ซึ่งผู้ศึกษาจะนำแนวคิดภาระทางการบริหารมาวิเคราะห์กระบวนการนำโครงการไปปฏิบัติตั้งแต่ขั้นแรกของการลงทะเบียนเพื่อรับสิทธิไปจนถึงขั้นสุดท้ายคือการสิ้นสุดสิทธิว่าในแต่ละขั้นตอนเกิดภาระทางการบริหารในด้านใดบ้างที่เกิดขึ้นทั้งกับกลุ่มผู้ปฏิบัตินโยบายและกลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการและกลุ่มผู้ปกครองที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ (กลุ่มตกหล่น)

5.2.6 ทฤษฎีตัวการตัวแทน (Principal - Agent Theory)

ทฤษฎีตัวการตัวแทน (Principal - Agent Theory) คือการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวการ (Principal) และตัวแทน (Agent) ซึ่งตัวการมักจะมีข้อมูลที่ไม่เพียงพอเกี่ยวกับตัวแทน ในขณะที่ตัวแทนก็อาจจะให้ข้อมูลที่เกินความเป็นจริงหรือเป็นไปในเชิงบวกมากกว่าเพื่อให้ได้รับเลือกหรือตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ตัวการกำหนดไว้ (Prakorn Siriprakob, 2019) ซึ่งหากพิจารณาในส่วนของโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ทฤษฎีตัวการตัวแทนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัตินโยบายของรัฐซึ่งเป็นตัวการและผู้ปกครองที่ประสงค์เข้าร่วมโครงการซึ่งคือตัวแทนได้อย่างชัดเจน กล่าวคือโครงการมีการกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมายไว้เบื้องต้นที่ใช้ในการคัดกรองผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการและกำหนดให้มีการตรวจสอบโดยอาศัยผู้รับรองสถานะครัวเรือนจำนวน 2 คน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Unicef Thailand, Thailand Development Research Institute (TDRI) and Economic Policy Research Institute (EPRI) (2019) ศึกษาเรื่อง “Thailand Child support Grant (CSG) Impact Assessment Endline Report” เป็นการวิจัยในรูปแบบผสมทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเป็นการประเมินผลกระทบโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2560 จนถึง มีนาคม พ.ศ. 2561 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 5,061 ครอบครัวในพื้นที่ 9 จังหวัด และมีการสนทนากลุ่มย่อยกับหญิงที่ตั้งครรภ์ทั้งกลุ่มที่ได้รับเงินอุดหนุนและกลุ่มที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุน รวมถึงเจ้าหน้าที่ภาครัฐ อาสาสมัครและผู้ใหญ่บ้านจาก 4 จังหวัด จากผลการวิจัยพบว่า เงินอุดหนุนรายเดือนช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านสุขภาพและโภชนาการ ช่วยเพิ่มเวลาการเลี้ยงดูบุตรเพิ่มระยะเวลาการอยู่บ้านให้แม่มีบุตรของแม่ และเงินอุดหนุนจากโครงการช่วยเสริมสร้างอำนาจในการตัดสินใจของผู้หญิงเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือน แต่พบว่าปัญหาของโครงการคือไม่ให้เด็กที่ได้รับประโยชน์จากรัฐนโยบายอื่นเข้าร่วมโครงการ การคำนวณเกณฑ์รายได้มีความซับซ้อนและอาศัยผู้รับรองสิทธิ 2 คนในการรับรองสถานะครัวเรือน ทำให้เกิดความยุ่งยากในกระบวนการหาผู้รับรอง และทำให้เกิดการสร้างค่านิยมทางการเมืองในชุมชนขาดความเข้าใจในเรื่องกฎหมายและระเบียบในการเข้าร่วมโครงการและเกิดความตึงเครียดระหว่างผู้นำชุมชนกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเมื่อ

ผู้นำชุมชนรับรองสิทธิให้กับผู้ที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์เข้าใจผิดว่าต้องสมัครตามภูมิลำเนาในทะเบียนบ้านเท่านั้น นอกจากนี้ความสามารถของรัฐบาลในการคาดการณ์และกำหนดงบประมาณทำให้เกิดความล่าช้าในการจ่ายเงินอุดหนุนรวมถึงงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อผู้สมัครรับเงินอุดหนุนและจากการประเมินกลุ่มเป้าหมายพบว่าอัตราการตกหล่นอยู่ที่ร้อยละ 30

Thammasat University Research and Consultancy Institute (2019) รายงานเรื่อง “การศึกษาผลการดำเนินงานการจ่ายเงินเพื่ออุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดสู่ความพร้อมในการถ่ายโอนภารกิจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี ในส่วนแรกเป็นศึกษาแผนการกระจายอำนาจ การบริหารจัดการโครงการ ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร อปท. จำนวน 1,135 ท่านจาก อปท. จำนวน 7,852 แห่ง ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสนทนากลุ่มย่อย ทั้งสิ้น 8 จังหวัด จำนวน 7 ครั้ง จำนวน 150 ท่าน จากการศึกษาพบว่าภาพรวมความคิดเห็นของ อปท. ต่อความพร้อมการถ่ายโอนโครงการอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ความพร้อมด้านนโยบายเนื่องจาก อปท. เป็นด่านแรกของการรับลงทะเบียน การประกาศรายชื่อผู้รับสิทธิ การประสานและส่งต่อข้อมูลซึ่งเป็นไปตามคู่มือการปฏิบัติตามโครงการและหากมีการสนับสนุนให้โครงการทั้งระบบอยู่ในแผนเทศบัญญัติของ อปท. จะช่วยให้การทำงานมีกลไกที่ชัดเจนมากขึ้นและความพร้อมด้านสิ่งแวดล้อมเนื่องจากที่ตั้งของ อปท. มีความพร้อมทำให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมโครงการได้ง่าย

มีการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายช่องทาง ในขณะที่ภาพรวมของความคิดเห็นในระดับปานกลางต่อความพร้อมของ อปท. ต่อการถ่ายโอนภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ ความพร้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากความเชื่อทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นไม่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ารับสิทธิเงินอุดหนุน รวมทั้งมีความพร้อมในการประสานงานระหว่างเครือข่ายภาคประชาชาชนและหน่วยงานภายนอก แต่การมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนยังคงอยู่ระดับที่ไม่มากนัก ส่วนความพร้อมด้านกฎหมาย อปท. มีความเข้าใจต่อกฎหมายการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแต่การปรับเปลี่ยนระเบียบอยู่บ่อยครั้งอาจสร้างความสับสนให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมด้านเทคโนโลยี อปท. มีระดับความเห็นด้วยปานกลางต่อความพร้อมด้านระบบฐานข้อมูลในการดำเนินโครงการและการบูรณาการข้อมูลข้อมูลของแม่และเด็ก ประการสุดท้ายความพร้อมด้านเศรษฐกิจ อปท. มีระดับความเห็นปานกลางต่อประเด็นนี้ กล่าวโดยสรุปภาพรวมต่อความพร้อมในการถ่ายโอนภารกิจจัดอยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนของข้อเสนอแนะแนวทางและแผนการปฏิบัติสำหรับการถ่ายโอนภารกิจการจ่ายเงินอุดหนุนตามกรอบแนวคิด PESTEL คือบรรจุโครงการให้อยู่ในแผนกระจายอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับที่ 3 จัดทำคู่มือเพื่ออธิบายขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้ปฏิบัติงานระดับจังหวัดและท้องถิ่นรับทราบ กรมกิจการเด็กและเยาวชนควรรับหน้าที่ในการชี้แจงหรือเป็นที่เสียงในการให้คำปรึกษาแก่ อปท. ในขณะที่ พมจ.

ควรทำหน้าที่ในการส่งเสริมและติดตามการดำเนินงานในระดับจังหวัด และสำหรับหน้าที่สำคัญของ อปท. คือการประชาสัมพันธ์และดำเนินการให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบถึงขั้นตอนและวิธีปฏิบัติสำหรับการยื่นขอรับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด รวมไปถึงการเป็นเจ้าภาพการประสานงานร่วมกับกรมอนามัยเพื่อติดตามและประเมินผล

Kewalee Ornsuwan and Pennee Narot (2021) ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด กรณีศึกษาผลการปฏิบัติราชการของเทศบาลเมืองศีลา อำเภอมืองจังหวัดขอนแก่น” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ปฏิบัติงานของเทศบาลเมืองศีลาจำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเมืองศีลา จำนวน 2 คน อสม. จำนวน 2 คน มารดา จำนวน 20 คน จากการศึกษาพบว่าขั้นตอนการดำเนินงานผู้รับผิดชอบโครงการหลักมีการปฏิบัติตามระเบียบโครงการแต่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องระบุว่ากระบวนการนโยบายมาปฏิบัติยังคงขาดการประสานงานและบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันโดยเฉพาะสถานบริการสุขภาพหรือโรงพยาบาลในพื้นที่ในการประเมินผลและติดตามกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับสิทธิ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหลักในโครงการมีการประชาสัมพันธ์ถึงแนวทางและรายละเอียดของโครงการให้แก่ผู้นำในชุมชนรับทราบรวมถึงมีการติดประกาศผู้ที่ได้รับสิทธิเช่นกันแต่ในขณะเดียวกันกลับไม่มีการลงพื้นที่เพื่อค้นหากลุ่มเป้าหมาย

ที่พึงได้รับสิทธิ ในส่วนของหลักเกณฑ์และคุณสมบัติกลุ่มเป้าหมายของโครงการ มีความเข้าใจคลาดเคลื่อน แต่อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์ของการปฏิบัติโครงการของเมืองศิลา พบว่ามีผู้ได้รับสิทธิในแต่ละปีเพิ่มขึ้นนับได้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการในการยกระดับคุณภาพชีวิตเด็กแรกเกิด

Mueanpim Robkob (2024) ศึกษาเรื่อง “โอกาสและความท้าทายของกระบวนการรับสิทธิโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดในประเทศไทย” โดยเป็นการวิจัยเอกสารจากการศึกษาพบว่า โอกาสในกระบวนการรับสิทธิ ได้แก่ ประการแรกคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถลงทะเบียนขอปท. ในเขตพื้นที่ที่อาศัยอยู่จริงเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่ยกย้ายถิ่นฐานให้ไม่จำเป็นต้องเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิมไปเพื่อลงทะเบียน และการเปิดช่องทางลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชันเงินเด็ก ประการต่อมาคือตำแหน่งบุคคลที่มีอำนาจในการรับรองสถานะครัวเรือน มีความหลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถหาผู้รับรองสถานะครัวเรือนได้ง่ายขึ้น ในส่วนของความท้าทายในกระบวนการรับสิทธิเงินอุดหนุนพบว่า หลักเกณฑ์ในการเข้าร่วมโครงการมีความซับซ้อนส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสับสนและความเข้าใจผิด รวมถึงผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการตรวจสอบสิทธิขาดความเข้าใจต่อรายละเอียดในการดำเนินงานตามโครงการ จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงทำการต่อยอดการศึกษาเพื่อหาข้อค้นพบเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาและ

อุปสรรคของโครงการจากกลุ่มตัวแสดงทางนโยบายที่เกี่ยวข้องในเชิงลึกเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโครงการในอนาคต

7. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้รูปแบบการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดย การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่มีชุดคำถามแบบปลายเปิดในการสัมภาษณ์และต่อยอดคำถามโดยอิงจากคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติม

การศึกษาในครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานนโยบาย กลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ และกลุ่มผู้ปกครองที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ (กลุ่มตกหล่น)

โดยผู้ศึกษาใช้วิธีในการสุ่มตัวอย่างด้วยกันทั้งหมด 2 วิธี ได้แก่ วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคล (Snowball Sampling) โดยมีรายละเอียดแบ่งตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1. กลุ่มผู้ปฏิบัติงานนโยบาย จำนวน 16 คน ได้แก่ (1.1) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของ ศตร. จำนวน 1 คน (1.2) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของ พมจ. สมุทรปราการ จำนวน 1 คน ในส่วนของผู้ปฏิบัติงานนโยบายในระดับ อปท. 3 แห่ง ได้แก่ (1.3) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของเทศบาลนครสมุทรปราการ จำนวน 3 คน (1.4) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จำนวน 3 คน (1.5) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการขององค์การบริหารส่วนตำบล

บางเพียง จำนวน 2 คน ประธานและกรรมการ
อสม. และกรรมการชุมชนจากอำเภอสาโรงใต้
และอำเภอบางจาก จำนวน 6 คน

สำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานนโยบายผู้ศึกษาอาศัย
วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
เนื่องจากผู้ศึกษาต้องการทราบรายละเอียด
เชิงลึกเกี่ยวกับโครงการจากกลุ่มผู้รับผิดชอบ
โครงการโดยตรงซึ่งในระดับส่วนกลางคือ ศตร.
ระดับภูมิภาคคือ พมจ. สมุทรปราการ และ
เลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคล
(Snowball Sampling) (Creswell & Poth,
2016) เพิ่มเติมในระดับท้องถิ่นคือองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น 3 ระดับ อันได้แก่ เทศบาลนคร
สมุทรปราการ เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย
และ องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพียง
เนื่องจากได้รับการแนะนำจากหน่วยงานที่กล่าว
ในข้างต้น

2. กลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน
7 คน ผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิง
ด้วยบุคคล (Snowball Sampling)

3. กลุ่มผู้ปกครองที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ
(กลุ่มตกหล่น) จำนวน 5 คน ผู้ศึกษาใช้วิธีการ
สุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคล (Snowball
Sampling) เช่นเดียวกัน เนื่องจากผู้เข้าร่วม
โครงการสามารถแนะนำผู้ที่สามารถให้ข้อมูล
เชิงลึกเกี่ยวกับโครงการได้ทั้งนี้ในกรณีที่ได้รับ
สิทธิและไม่ได้รับสิทธิเงินอุดหนุน

หลังจากที่ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวม
ข้อมูลและตรวจสอบสามเ้าจากการศึกษาจาก
เอกสาร การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์
จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม ผู้ศึกษาจะใช้
วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

(Prakorn Siriprakob, 2021) ในการประมวล
ข้อมูลความคิดเห็นและตีความมุมมองของ
ผู้ให้สัมภาษณ์ต่อกระบวนการรับสิทธิในประเด็น
ต่าง ๆ ทั้งในฝั่งของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานและ
กลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมโครงการและไม่ได้
เข้าร่วมโครงการ โดยจะนำสาระสำคัญทั้งหมด
มาเรียบเรียงและวิเคราะห์เป็นลำดับ ดังนี้

8. ผลการศึกษา

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์และอธิบายข้อค้นพบ
ในประเด็นต่าง ๆ ของกระบวนการรับสิทธิ
ผ่านมุมมองของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องในนโยบาย
อันได้แก่ ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ ผู้ปกครอง
ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ (กลุ่มตกหล่น) กลุ่ม
ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(ระดับท้องถิ่น) ผู้ปฏิบัติงานนโยบายใน พมจ.
สมุทรปราการ (ระดับภูมิภาค) ผู้ปฏิบัติงานนโยบาย
ศตร. (ระดับส่วนกลาง) ในประเด็นตามขั้นตอน
ในกระบวนการรับสิทธิ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนตอนแรกคือ **การลงทะเบียนรับ
สิทธิ** ผู้ประสงค์รับสิทธิสามารถลงทะเบียนได้
2 ช่องทาง ได้แก่ การลงทะเบียน ณ หน่วยรับ
ลงทะเบียน และ การลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชัน
เงินเด็ก ซึ่งในส่วนของการลงทะเบียนด้วย
วิธีการแรก พบปัญหาและอุปสรรคคือผู้ปฏิบัติ
นโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจที่
คลาดเคลื่อนต่อหลักเกณฑ์และคุณสมบัติ
สำหรับการเข้าร่วมโครงการ ส่งผลให้การลงทะเบียน
เพื่อรับสิทธิมีความซับซ้อนและยุ่งยากตามมา
ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่
ต้องเดินทางไปยัง อปท. ขั้นต่ำ 2 ครั้งและมี
บางรายที่เดินทางไปติดต่อสำหรับการลงทะเบียน

เพียงอย่างเดียวมากกว่า 2 ครั้ง เป็นจำนวน 4 ท่าน จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 7 ท่าน เนื่องจากเอกสารไม่ครบและต้องการสอบถามสถานะการลงทะเบียนเพิ่มเติม ในขณะที่ผู้ปกครองบางรายกว่าจะลงทะเบียนสำเร็จก็ติดต่อหน่วยงานหลายแห่ง ยังไม่นับรวมกับช่วงเวลาการไปหาผู้รับรองสถานะครัวเรือนหรือการติดต่อกับบริษัทว่าจ้างเพื่อขอหนังสือรับรองเงินเดือนของสมาชิกแต่ละคนภายในครอบครัว ในขณะที่กลุ่มตกหล่นบางรายที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการแต่ยังลงทะเบียนไม่สำเร็จได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เคยไปถาม ๆ เทศบาลแถวหลวงพ่อดูเที่ยวไปเที่ยวมากี่ขาดงานวันนั้นก็กลางวันไป ขาดรายได้วันนึงครับ” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงต้นทุนในการเรียนรู้นโยบายและต้นทุนในการปฏิบัติตามนโยบายก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการลงทะเบียนไม่ว่าจะเป็น ค่าเดินทาง ค่าเสียเวลาและโอกาสในการทำงาน รวมถึงต้นทุนด้านจิตวิทยา ซึ่งต้นทุนเหล่านี้คือภาระทางการบริหารที่เกิดขึ้นกับประชาชน ผู้ประสงค์รับสิทธิ สะท้อนจากคำตอบของผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการเช่น “ไปมาหลายครั้งจนพ่อบอกว่าไม่ต้องเอาแล้วก็ได้มั้ง ย็นหลายรอบไม่ผ่านสักทีจนไม่ยอมได้เพราะคิดว่าไม่ไหว” แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกท้อถอยในการลงทะเบียนเพื่อรับสิทธิ นอกจากนี้ประสบการณ์ที่ผู้ปกครองพบเจอไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่ไปติดต่อไม่สามารถให้คำตอบเกี่ยวกับโครงการที่แน่ชัดอีกทั้งยังมีลักษณะของการโยนงานกันไปมาของหน่วยงานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไม่สามารถแนะนำโครงการในเบื้องต้นได้แต่กลับให้ข้อมูล

ที่ผิดทำให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกสับสนจนกลายเป็นความรู้สึกอยากปฏิเสธที่จะเข้าร่วมโครงการสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแม้กระทั่งหน่วยรับลงทะเบียนเองก็ขาดความเข้าใจต่อรายละเอียดของโครงการอย่างลึกซึ้ง

นอกจากนี้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่าการลงทะเบียนขอรับสิทธิจะต้องลงทะเบียนตามเขตในทะเบียนบ้านเท่านั้น คนนอกพื้นที่ไม่สามารถลงทะเบียนได้นำมาสู่ปัญหาการตกหล่นของกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง โดยจากการสัมภาษณ์พบว่า อสม. ซึ่งเป็นกลไกหลักในพื้นที่กลับเข้าใจผิดในประเด็นนี้จำนวน 4 ท่านจากทั้งหมด 6 ท่านด้วยกัน โดย อสม. ส่วนใหญ่กล่าวไปในทิศทางเดียวกันเช่น “ชื่อไม่อยู่ในทะเบียนในพื้นที่เลยไม่ได้เซ็นให้ แต่ตัวเค้าอยู่ในพื้นที่จริง อสม. รับรู้แต่ทางอนามัยก็ไม่ได้แนะนำเขาให้เสียสิทธิ” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารายละเอียดของโครงการยังขาดความชัดเจนและไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติอย่างมีมาตรฐานเดียวกัน แม้ว่าผู้ปฏิบัติงานนโยบายจะมีทัศนคติในเชิงบวกต่อโครงการและเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นอย่างดี แต่เมื่อขาดการสื่อสารที่ชัดเจนและต่อเนื่องระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งผลให้ผลลัพธ์ที่ได้ไม่สอดคล้องไปกับสิ่งที่ผู้กำหนดนโยบายคาดหวังเท่าที่ควร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานนโยบายที่มีต่อโครงการ และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อระดับความสำเร็จของนโยบายตามที่ทฤษฎีตัวแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติกำหนด ซึ่งในประเด็นนี้นำมาซึ่งการตกหล่น

ของกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงของโครงการ จึงควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการที่ต่อเนื่องและประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อถ่ายทอดนโยบายให้รับทราบโดยทั่วกัน

โดยสามารถสรุปข้อค้นพบในประเด็นการลงทะเบียนรับสิทธิ ณ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจากผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มดังตารางนี้

ตารางที่ 1: สรุปปัญหา / อุปสรรคในการลงทะเบียน ณ หน่วยรับลงทะเบียน

ผู้ให้ข้อมูล	การลงทะเบียน ณ หน่วยรับลงทะเบียน
กลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ	ผู้ปกครองที่เคยไปติดต่อรับลงทะเบียนระบุว่าบาง อปท. ไม่สามารถให้ข้อมูลได้ชัดเจน เช่น แนะนำให้ติดต่อกับอนามัย ในขณะที่อนามัยกลับให้ข้อมูลว่าต้องเป็นแม่เท่านั้น จึงจะเข้าร่วมโครงการได้ เดินทางไป - กลับ เพื่อยื่นเอกสารลงทะเบียนที่ อปท. ขั้นต่ำ 2 ครั้งยังไม่ครบจำนวนครั้งที่ต้องไปติดต่อหาผู้รับรองสถานะ
กลุ่มตกหล่น	เข้าใจว่าต้องลงทะเบียนรับสิทธิตามที่อยู่ทะเบียนบ้าน
อสม.	ส่วนใหญ่เข้าใจว่าผู้ปกครองที่มีสิทธิลงทะเบียนจะต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนภายในพื้นที่ของตน
อปท.	ครั้งแรกมาเพื่อติดต่อสอบถาม คำนวณรายได้เฉลี่ยครัวเรือนและนำเอกสารกลับไปเพื่อให้ผู้รับรองสถานะเซ็น ครั้งที่สองคือการมายื่นเอกสารเพื่อลงทะเบียน
ศตร.	ระบุว่านับแล้วการไปลงทะเบียน ณ อปท. จะต้องไปทั้งหมดสองครั้ง

นอกจากลงทะเบียน ณ อปท. ซึ่งเป็นหน่วยรับลงทะเบียน ผู้ปกครองสามารถลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชันเงินเด็ก แต่จากการศึกษา ยังไม่พบผู้ปกครองที่ลงทะเบียนรับสิทธิผ่านแอปพลิเคชันเงินเด็ก ทั้งนี้ผู้ปฏิบัติงานนโยบายหลายท่านให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น “ถ้ามาพบเจ้าหน้าที่ก็จะรู้เลยว่าต้องใช้เอกสารอะไรบ้าง ถามว่าแอปเงินเด็กบอกไหม บอกแต่ก็ต้องปริ้นออกมา ถ้าเป็นหมู่บ้านโครงการเค้าไม่รู้ว่ามีผู้ใหญ่บ้านคือใคร อสม. คือใครบ้านอยู่ตรงไหน เบอร์โทรด้วย เขาก็ต้องมาติดต่อขอข้อมูลจากเรา กลายเป็นว่าเขาต้องวิ่งหลายรอบ” (Interviewee 1, Social worker)

จึงมองว่าการลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชัน อาจสร้างภาระในการลงทะเบียนให้กับผู้ปกครอง มากกว่าการมาติดต่อลงทะเบียน ณ อปท. เพราะเจ้าหน้าที่สามารถให้ข้อมูลได้ละเอียดกว่า และสามารถช่วยเหลือในเรื่องการติดต่อผู้รับรองสถานะครัวเรือนให้ และอาจจะต้องเดินทางมารับแบบฟอร์มรับรองสถานะครัวเรือน เพื่อนำกลับไปหาผู้รับรองเซ็นให้ในภายหลัง อยู่ดี นอกจากนี้ระบบแอปพลิเคชันเงินเด็ก ยังไม่มีความเสถียรทำให้การลงทะเบียนเกิดข้อผิดพลาด เช่น ข้อมูลไปขึ้นกับหน่วยรับลงทะเบียนผิดแห่ง รวมถึงการแก้ไขข้อมูลส่วนตัว ในเบื้องต้นไม่สามารถดำเนินการเองได้อาศัย

เวลาในการประสานของเจ้าหน้าที่อปท. แต่ละแห่ง เพื่อทำการแก้ไขส่งผลให้ระยะเวลาในการได้รับเงินอุดหนุนนานขึ้น ดังนั้น ศดร. ควรเร่งดำเนินการพัฒนาระบบการใช้งานของแอปพลิเคชันเงินเด็กและจัดให้มีเอกสารแบบฟอร์มการยื่นขอรับสิทธิสำหรับดาวน์โฮมและ

กรอกข้อมูลภายในแอปพลิเคชันเพื่อลดภาระในการเดินทางมายัง อปท. ของประชาชน

โดยสามารถสรุปข้อค้นพบในประเด็นการลงทะเบียนรับสิทธิผ่านแอปพลิเคชันจากผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มดังตารางนี้

ตารางที่ 2: สรุปปัญหา / อุปสรรคในการลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชันเงินเด็ก

ผู้ให้ข้อมูล	การลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชันเงินเด็ก
กลุ่มผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ	ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ลงทะเบียนกับ อปท. และบางรายใช้งานแอปพลิเคชันเงินเด็กสำหรับตรวจสอบเงินเข้าบัญชีเท่านั้น
อสม.	อสม. ส่วนใหญ่ไม่รู้จักแอปพลิเคชันเงินเด็ก
อปท.	แอปพลิเคชันยังไม่เสถียรและไม่ได้อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนเพราะเจ้าหน้าที่อปท. สามารถอธิบายข้อมูลที่ละเอียดได้เพื่อลดข้อผิดพลาดในการยื่นเอกสารและระยะเวลาในการดำเนินเรื่อง
พมจ. สมุทรปราการ	แอปพลิเคชันยังไม่มีเสถียรและหากเกิดข้อผิดพลาดในการกรอกข้อมูลประชาชนจะเสียเวลาแนะนำให้ลงทะเบียนกับ อปท. มากกว่า
ศดร.	แอปพลิเคชันช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน แต่อยู่ในขั้นของการพัฒนา

การรับรองสถานะครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย
เมื่อผู้ประสงค์จะลงทะเบียนได้ติดต่อผ่านทางอปท. ซึ่งเป็นรับลงทะเบียนหรือลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชันก็ตาม จะถูกคัดกรองโดยหลักเกณฑ์การมีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 100,000 บาท/คน/ปี ของสมาชิกทุกคนภายในครัวเรือน ซึ่งมีวิธีในการคำนวณคือการนับรายได้ของสมาชิกมาบวกรวมกันและหารด้วยจำนวนสมาชิกครัวเรือนซึ่งนับรวมเด็กแรกเกิดด้วยรวมถึงความจำเป็นในการต้องมีผู้รับรองสถานะครัวเรือน จำนวน 2 ท่าน ตามบุคคลที่โครงการกำหนด กรณีที่ผู้ยื่นรับสิทธิและคนในครอบครัว

เป็นข้าราชการประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานบริษัทต้องยื่นเอกสารใบรับรองเงินเดือนของสมาชิกทุกคนภายในครัวเรือน ยกเว้นกรณีที่ทุกคนในครอบครัวมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไม่จำเป็นต้องอาศัยการรับรองสถานะครัวเรือนซึ่งหลักเกณฑ์เหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ หากผู้ประสงค์เข้ารับสิทธิมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์และสามารถดำเนินการตามข้อกำหนดในการหาผู้รับรองสถานะได้ การลงทะเบียนรับสิทธิจึงจะสมบูรณ์ในเบื้องต้น ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของเกณฑ์รายได้เฉลี่ยและการอาศัยผู้รับรอง

สถานะครัวเรือน พบว่าการตีความของเจ้าหน้าที่ มีความแตกต่างกันออกไปบางท่านนับรวมทุกคนที่อาศัยอยู่ด้วยกันภายในครัวเรือน บางท่านนับเฉพาะผู้ที่หารายได้เข้าครอบครัวและมีส่วนในการเลี้ยงดูเด็กเท่านั้น นอกจากนี้กลุ่มตกหล่นบางรายก็เข้าใจผิดในเรื่องของการคำนวณรายได้เฉลี่ยครัวเรือน เช่นกรณีคุณแม่จากกลุ่มตกหล่นอธิบายว่า “เราไม่แน่ใจว่า 100,000 บาท คือ ต่อเดือนหรือต่อปี พอต่อปีเราเงินเดือนเรา 20,000 บาท ก็คิดว่านับเราแค่คนเดียวไม่รู้ว่าจะต้องมาหาร 3 นับรวมลูกด้วย” ทำให้เมื่อหารออกมาแล้วจึงพบว่ารายได้เฉลี่ยครัวเรือนเกินเกณฑ์ ทำให้เสียโอกาสในการรับสิทธิ ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการจัดทำคู่มือโครงการฉบับย่อและมีตัวอย่างในการคำนวณรายได้เฉลี่ยสมาชิกครัวเรือนประกอบการอธิบาย สำหรับกลุ่ม อสม. ไม่มีการขอดูหลักฐานรายได้เพราะเชื่อใจ มองว่าเป็นการช่วยเหลือเด็กและไม่ต้องการขัดแย้งกับคนในชุมชน สังเกตได้จากคำตอบ “หลักเกณฑ์ในเรื่องการรับรองว่าใครจนจริงหรือไม่จริง เปิดโอกาสให้เล่นพรรคเล่นพวกกันได้ รู้ว่าคัดกรองก็จริง แต่ในฐานะคนเขินอย่าง อสม. ต่อให้รู้ว่าเค้าปล่อยเงินกู้มีทองใส่ก็ไม่กล้าที่จะพูดไปเพราะไม่อยากมีศัตรู” (Interviewee 2, Village health volunteer) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นการเมืองที่สอดแทรกอยู่ระหว่างการนำนโยบายไปปฏิบัติเพราะกำนันผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน กรรมการชุมชน ล้วนแล้วแต่มาจากการเลือกตั้ง ในขณะที่ อสม. มาจากการสมัครสมาชิกแต่จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ที่เป็น อสม. ก็ดำรงตำแหน่งกรรมการชุมชนด้วยเช่นกัน ซึ่งคำตอบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานนโยบาย

ที่ไปในทิศทางเดียวกันว่าไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงด้านรายได้สอดคล้องกับทฤษฎีตัวการตัวแทน (Principal-Agent Theory) เพราะไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้ที่มาลงทะเบียนจะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงของโครงการหรือไม่ และอาจเกิดเหตุการณ์ที่ผู้รับเงินอุดหนุนไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงของโครงการ

สำหรับการหาผู้รับรองสถานะครัวเรือน 2 คน พบว่ามีความลำบากในการหาผู้รับรองหลายประการ เช่น ไม่รู้จักผู้ที่จะรับรองสถานะครัวเรือนได้เลย ไม่ทราบที่บ้านของผู้ที่รับรองสถานะครัวเรือนอยู่ตรงไหน เมื่อได้เบอร์โทรศัพท์มาแล้วโทรไปแล้วผู้ที่รับรองสถานะแต่กลับติดต่อไม่ได้และไม่รู้ว่าจะติดต่อหาผู้ที่รับรองจากช่องทางไหนเพิ่มเติม ซึ่งปัญหานี้เกิดขึ้นกับทั้งคนท้องถิ่นและคนจากจังหวัดอื่นที่มาอาศัย โดยผู้ปฏิบัติงานนโยบายในระดับ อบต. ระบุว่า “จังหวัดสมุทรปราการประชากรแฝงเยอะ มาอาศัยอยู่จริงแต่ก็ไม่ได้อยู่ดั้งเดิม เค้าก็จะไม่ทราบว่าประธานชุมชนคือใคร อยู่ตรงไหน เค้าก็ต้องไปหา หรือไม่ก็ต้องขอเบอร์โทรจากทางเทศบาลเพื่อติดต่อไป บางคนเข้ากะทำงานโรงงานเค้าจะต้องลางานมา ไปไม่เจอก็มี อาจจะเวลาไม่ตรงกัน ความลำบากก็จะมีในจุดนี้” (Interviewee 3, Social worker) เมื่อพิจารณาในมุมมองของกลุ่มตกหล่นเองเมื่อได้ทราบถึงรายละเอียดผู้ศึกษาสังเกตได้ว่ากลุ่มตกหล่นแลดูมีความกังวลใจและลังเลใจเนื่องจากมองว่ากระบวนการรับสิทธิมีความยุ่งยากและซับซ้อน คำตอบเหล่านี้สะท้อนถึงต้นทุนในการปฏิบัติตามนโยบายทั้งการประสานติดต่อกับเจ้าหน้าที่และผู้รับรอง การเดินทางไป - กลับ

เพื่อให้ได้มาซึ่งลายเซ็น และต้นทุนด้านจิตวิทยา ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกกังวลใจ ลำบากใจและเกรงใจ สังเกตได้จากคำตอบของผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการที่คิดแทนในมุมมองของคนที่ต้องมาเซ็นรับรองให้ตนด้วยว่า “หาผู้รับรองยากนะเพราะว่าเค้าต้องใช้บัตรประชาชนหรือบัตรข้าราชการของผู้รับรองด้วย ถ้าเกิดเราไม่รู้จัก อย่างถ้าเป็นเราอยู่ ๆ มาขอบัตรข้าราชการหน่อย ขอบัตรประชาชนหน่อยเค้าก็จะรู้สึกไม่ปลอดภัยรีเปลา ต่อให้เรายืนยันว่าเราเอาไปใช้แค่ลงทะเบียน

เงินอุดหนุนเด็ก เหมือนเขาก็ไม่สนใจที่จะให้เรา รีเปลา เพราะเป็นข้อมูลส่วนตัวของเขา” ดังนั้นจึงควรลดขั้นตอนในการหาผู้รับรองสถานะสำหรับกรณีที่มีการยื่นเอกสารหลักฐานเงินเดือนประกอบแล้วเพื่อลดต้นทุนในการปฏิบัติตามนโยบายของประชาชน

โดยสามารถสรุปรายละเอียดของปัญหาและอุปสรรคในขั้นตอนการหาผู้รับรองสถานะครัวเรือนที่มีรายได้น้อยกว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่มดังตารางนี้

ตารางที่ 3: สรุปปัญหา / อุปสรรคในการรับรองสถานะครัวเรือนที่มีรายได้น้อย

ผู้ให้ข้อมูล	การรับรองสถานะครัวเรือนที่มีรายได้น้อย
กลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ	มีความยากลำบากในการติดต่อหาผู้รับรอง เช่น การเดินทางไปบ้านเพื่อให้ได้ลายเซ็นผู้รับรอง การประสานกับบริษัทผู้ว่าจ้างของสมาชิกในครอบครัวเพื่อขอหนังสือรับรองเงินเดือนและลำบากใจในการขอลายเซ็นและเอกสารทางราชการจากผู้รับรองสถานะครัวเรือน
กลุ่มตกหล่น	ไม่รู้จักบุคคลที่สามารถเซ็นรับรองสถานะครัวเรือนและเข้าใจหลักเกณฑ์ในการคำนวณรายได้ครัวเรือนผิดพลาดทำให้ไม่ได้ลงทะเบียน
อสม.	ไม่มีการตรวจสอบหลักฐานรายได้ของครัวเรือน ไม่อยากปฏิเสธการเซ็นรับรองให้ใคร เพราะไม่อยากเกิดความขัดแย้งกับคนในชุมชน มองว่าทาง อปท. จะเป็นฝ่ายคัดกรองในภายหลังเองอยู่ดี
อปท.	ไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงเรื่องรายได้ทั้งหมด มองว่าเปิดโอกาสให้เกิดการเล่นพรรคพวก และเป็นความลำบากของประชาชนในการติดต่อผู้รับรองสถานะครัวเรือน โดยเฉพาะในบริบทพื้นที่ความเป็นเมืองสูง
พมจ. สมุทรปราการ	มองว่าประชาชนมักเข้าใจผิดว่าเป็นสวัสดิการสำหรับทุกคนโดยไม่มีกำหนดเกณฑ์รายได้ ในขณะที่การหาผู้รับรองสถานะมองว่าไม่ได้มีความยากลำบากถ้าหากรู้จักข้าราชการหรือ อสม. แต่อาจเป็นความยากลำบากสำหรับผู้ที่ไม่รู้จัก
ศดร.	การรับรองสถานะจะมีความน่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงไร อาจทำให้ผู้รับสิทธิที่แท้จริงตกหล่นหรือผู้ที่ได้รับเงินอุดหนุนอาจไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนต่อมาการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ และการคัดค้านสิทธิ เมื่อ อปท. ตรวจสอบเอกสารครบถ้วนแล้วจะต้องปิดประกาศรายชื่อของผู้ที่ได้รับสิทธิเงินอุดหนุน ณ ที่ทำการ อปท. หรือผ่านเว็บไซต์ ในทุกวันที่ 1 และ 16 ของทุกเดือน หากไม่มีการคัดค้านภายใน 15 วัน พมจ. จะทำการตรวจสอบคุณสมบัติความครบถ้วนของเอกสาร บันทึกข้อมูลเพิ่มเติม และอนุมัติสิทธิผ่านฐานระบบข้อมูลของโครงการ จากการศึกษาพบว่าในการปฏิบัติงานจริง อปท. บางแห่งไม่ได้มีการประกาศรายชื่อและมองว่าเป็นการทำงานซ้ำซ้อนกับทาง พมจ. เนื่องจากการกำหนดให้มีการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสร้างความสับสนอยู่ไม่น้อยเนื่องจากคำว่า “ผู้มีสิทธิ” เมื่ออ่านจะตีความได้ว่าผู้ที่ลงทะเบียนสำเร็จคือผู้ได้รับเงินอุดหนุนอย่างแน่นอน แต่ในทางปฏิบัติคือ “ผู้มีสิทธิ” จะได้รับสิทธิ

อย่างสมบูรณ์เมื่อไม่มีผู้คัดค้านและได้รับการอนุมัติผ่านระบบฐานข้อมูลจาก พมจ. แล้วเท่านั้น ซึ่งทาง ศดร. ได้อธิบายเหตุผลไว้ว่า “ประกาศก็เพื่อให้มีการตรวจสอบจากประชาชน ประกาศไม่ใช่เพื่อให้ได้สิทธินั้นจริง ๆ แต่ประกาศเพื่อให้มีการคัดค้าน ถ้าประกาศแล้วไม่มีใครร้องเรียนก็ส่งไปยัง พมจ.” เพื่อป้องกันการตีความคลาดเคลื่อนควรเขียนอธิบายว่าเป็นการประกาศเพื่อให้มีการตรวจสอบจากประชาชน ดังนั้นรายชื่อที่ประกาศคือผู้ขอรับเงินอุดหนุนที่ผ่านเกณฑ์โครงการแต่อยู่ในระหว่างพิจารณาอนุมัติ หากประชาชนเห็นว่าบุคคลใดไม่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์สามารถคัดค้านได้

โดยสามารถสรุปรายละเอียดของปัญหาและอุปสรรคในขั้นตอนการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิและการคัดค้านสิทธิจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่มดังตารางนี้

ตารางที่ 4: สรุปปัญหา / อุปสรรคในการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิและการคัดค้านสิทธิ

ผู้ให้ข้อมูล	การประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิและการคัดค้านสิทธิ
อปท.	อาจสร้างความสับสนให้กับประชาชนเพราะคำว่า “ผู้มีสิทธิ” อ่านแล้วเข้าใจว่าเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุน ในทางปฏิบัติ อปท. บางแห่งไม่มีการติดประกาศบนบอร์ดหรือประกาศผ่านเว็บไซต์
พมจ. สมุทรปราการ	ผู้มีสิทธิหมายถึงผู้มีสิทธิยื่นลงทะเบียนรับสิทธิแต่จะเป็นผู้มีสิทธิอย่างสมบูรณ์เมื่อทาง พมจ. เป็นผู้อนุมัติ
ศดร.	เป็นการประกาศเพื่อให้ประชาชนตรวจสอบกันเอง หากไม่ใช่เป็นผู้มีสิทธิตามหลักเกณฑ์สามารถคัดค้านได้

เมื่อ อปท. รับเรื่องลงทะเบียนจากผู้ปกครองแล้วจะทำการบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลโครงการ โดยดึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ลงทะเบียนจาก Smart Card

Reader และทำการแนบไฟล์เอกสารสำหรับประกอบการลงทะเบียนเพื่อส่งให้ทาง พมจ. เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลผ่าน Linkage Center และกรอกข้อมูลรายได้

ของสมาชิกทุกคนภายในครัวเรือนสู่ระบบฐานข้อมูลของโครงการ

จากการศึกษาพบว่า พมจ. สมุทรปราการ มีผู้รับผิดชอบในตำแหน่งงานนี้เพียงท่านเดียว เป็นเหตุให้เกิดความล่าช้าในการอนุมัติสิทธิและการจ่ายเงินอุดหนุน สะท้อนให้เห็นว่าทรัพยากรนโยบายในด้านบุคลากรไม่เพียงพอต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งทาง พมจ. สมุทรปราการ ระบุว่าขณะนี้ (ตุลาคม พ.ศ. 2566) “ในระบบค้างอยู่ประมาณเกือบ 3,000 คน เดือนนี้ก็จะจบบันทึกได้ประมาณ 300 ถึง 400 คน แต่บางวันระบบมันก็บันทึกไม่ได้บางวันก็มีการแทรก” และ “ถึงแม้ว่าตำแหน่งเราจะบอกว่าเกี่ยวข้องกับโครงการนี้แต่เราก็มีภาระงานอย่างอื่นด้วย” สะท้อนให้เห็นว่าต้นทุนในการปฏิบัติตามนโยบายเกิดขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติ นโยบายระดับภูมิภาคด้วยเช่นกัน เนื่องจากปริมาณงานไม่สอดคล้องกับจำนวนบุคลากรที่มีรวมถึงระบบฐานข้อมูลโครงการไม่เสถียร

และการตรวจผ่าน Linkage Center โดยกรมการปกครองกำหนดจำนวนสิทธิ์ในการนำเข้าและตรวจสอบข้อมูล ไม่เกิน 1,000 ครั้ง/วันสำหรับ พมจ. ทั้งประเทศรวมถึงอปท. ไม่สามารถที่จะแก้ไขข้อมูลเบื้องต้นได้จะต้องแจ้งต่อ พมจ. ให้ทาง พมจ. เป็นผู้แก้ไขข้อมูลส่งผลให้เกิดช่องว่างของเวลาในการอนุมัติสิทธิที่ล่าช้าและการจ่ายเงินอุดหนุนก็จะล่าช้าตามมา จากที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นสาเหตุของความล่าช้าในการอนุมัติสิทธิและการจ่ายเงินอุดหนุนตามลำดับ จึงควรมีการเพิ่มบุคลากรในการปฏิบัติงานโครงการและประสานกับกรมการปกครองเพื่อขยายจำนวนครั้งในการตรวจสอบข้อมูลผ่าน Linkage Center ให้มากขึ้น

โดยสามารถสรุปรายละเอียดของปัญหาและอุปสรรคในขั้นตอนการบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลโครงการจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่มดังตารางนี้

ตารางที่ 5: สรุปปัญหา / อุปสรรคในการบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลโครงการ

ผู้ให้ข้อมูล	การบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลโครงการ
อปท.	เจ้าหน้าที่ อปท. ไม่สามารถแก้ไขข้อมูลเบื้องต้นที่บันทึกเข้าสู่ระบบได้ ความพร้อมและศักยภาพในการใช้เครื่อง Smart Card Reader และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของ อปท. ทั้งประเทศไม่เท่ากัน
พมจ. สมุทรปราการ	- จำนวนเคสที่รอการตรวจสอบและกรอกข้อมูลเข้าสู่ระบบมีประมาณ 3,000 คน - บุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อกรอกข้อมูลรายได้เฉลี่ยครัวเรือนและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลมีเพียง 1 คน
ศดร.	- ระบบฐานข้อมูลโครงการอยู่ในระหว่างการพัฒนา - มีการจำกัดจำนวนครั้งในการตรวจสอบข้อมูลผ่านฐานข้อมูลประชาชนและบริการภาครัฐ (Linkage Center) ทำให้การคีย์ข้อมูลเกิดความล่าช้า - งบประมาณในการจ้างบุคลากรมีจำกัดเฉลี่ยอยู่ที่ 1- 2 คน/จังหวัด ขึ้นอยู่กับขนาดประชากรในแต่ละจังหวัด

การตรวจสอบสิทธิ เป็นขั้นตอนที่ส่งผลต่อการอนุมัติสิทธิเพื่อจ่ายเงินอุดหนุน เนื่องจากบุคลากรใน พมจ. สมุทรปราการมีไม่เพียงพอ จึงทำให้การพิจารณาอนุมัติสิทธิและการจ่ายเงินอุดหนุนล่าช้าตามมาเช่นกัน พบว่าส่วนใหญ่ไม่ทราบช่องทางการตรวจสอบสิทธิด้วยตนเองมากนัก ส่วนมากจะสอบถามไปยัง อปท. ที่ตนไปลงทะเบียน กลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการต่างกล่าวว่า “ให้ทางเทศบาลตรวจสอบสถานะ

ให้ซึ่งเทศบาลก็บอกว่ารออนุมัติอยู่” และมีบางส่วนที่ติดต่อสอบถามถึงสถานะสิทธิไปยัง พมจ. สมุทรปราการโดยตรง จึงควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบถึงช่องทางต่าง ๆ ในการตรวจสอบสิทธิด้วยตนเอง เพื่อลดภาระงานของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานนโยบาย ทั้งนี้สามารถสรุปรายละเอียดของปัญหาและอุปสรรคในขั้นตอนการตรวจสอบสิทธิจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่มดังตารางนี้

ตารางที่ 6: สรุปปัญหา / อุปสรรคในการตรวจสอบสิทธิ

ผู้ให้ข้อมูล	การตรวจสอบสิทธิ
กลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ	ส่วนใหญ่ไม่ทราบช่องทางในการติดตามสถานะของสิทธิ มักติดตามกับทาง อปท. ซึ่งทางอปท. ส่วนใหญ่บอกว่าต้องรอการพิจารณาจาก พมจ.

การจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ผู้ปกครองจะได้รับเงินอุดหนุนผ่านบัญชีธนาคารที่ลงทะเบียนใช้บริการพร้อมเพย์เป็นจำนวนเงิน 600 บาทในทุกเดือนจนกระทั่งเด็กแรกเกิดอายุครบ 6 ปี จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการพบว่ามีจำนวน 3 ท่านที่ใช้ระยะเวลาในการได้รับเงินอุดหนุนก่อนแรกภายหลังจากที่ลงทะเบียนไปเฉลี่ยประมาณ 5 - 6 เดือน ในขณะที่ผู้ปกครองอีก 2 ท่านเฉลี่ยประมาณ 2 เดือน และในขณะที่ผู้ปกครองอีก 1 ท่านสถานะสิทธิคืออยู่ระหว่างการพิจารณาสิทธิจาก พมจ. สมุทรปราการ โดยรอการอนุมัติและรับเงินอุดหนุนมาประมาณ 8 เดือน พบว่าระยะเวลาในการรอรับเงินอุดหนุนเป็นช่วงเวลาที่สร้างความกังวลและความไม่มั่นใจให้ผู้ปกครองเป็นอย่างมาก สะท้อนมาจากคำตอบที่ว่า

“ตอนรอก็กู้เงินอยู่เหมือนกันเพราะเค้าก็บอกว่าต้องผ่านกระบวนการการคัดกรอง” ล้วนแล้วแต่เป็นต้นทุนทางจิตวิทยาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มผู้ปกครองและผู้ปฏิบัติงานนโยบายในระดับ อปท. ด้วยเพราะเป็นด่านแรกในการติดต่อกับประชาชนรวมถึงเจ้าหน้าที่ พมจ. สมุทรปราการเองก็ได้รับแรงกดดันและคำวิจารณ์จากประชาชนเช่นกัน สะท้อนจากคำตอบที่ว่า “มันรอนานจริง ๆ นะตอนนี้ประมาณ 6 - 7 เดือนได้เร็วกว่าที่จะได้รับเงินแต่ว่าด้วยความที่ระบบ เราไม่ได้มานั่งทำงานอยู่กับเราตรงนี้เขาอาจจะไม่เข้าใจอาจจะเข้ามามีไวยวายนิดหน่อยบ้าง แต่ก็เข้าใจเขานั้นแหละ” เนื่องจากจำนวนบุคลากร พมจ. สำหรับปฏิบัติงานโครงการมีท่านเดียวส่งผลให้การอนุมัติสิทธิล่าช้าและการจ่ายเงินอุดหนุนล่าช้าตามมา แต่จากการสัมภาษณ์พบว่า

เมื่อผู้ปกครองได้รับเงินอุดหนุนในครั้งแรกแล้ว จะได้รับเงินอุดหนุนย้อนหลังนับตั้งแต่เดือนที่ได้ลงทะเบียน ซึ่งจะล่าช้าในการรับเงินอุดหนุนครั้งแรกเท่านั้น หลังจากนั้นการจ่ายเงินอุดหนุนในแต่ละเดือนไม่พบปัญหาความล่าช้า

โดยสามารถสรุปรายละเอียดของปัญหาและอุปสรรคในขั้นตอนการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่มดังตารางนี้

ตารางที่ 7: สรุปปัญหา / อุปสรรคในการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

ผู้ให้ข้อมูล	การจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
กลุ่มผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ	การจ่ายเงินอุดหนุนในครั้งแรกมีความล่าช้ารอนานประมาณ 4 - 5 เดือนแต่ได้รับย้อนหลังตั้งแต่เดือนที่ไปลงทะเบียนแต่เดือนต่อ ๆ ไปไม่มีความล่าช้า ได้เงินอุดหนุนประมาณวันที่ 8 - 10 ของทุกเดือน
อปท.	ใช้เวลาประมาณ 5 - 6 เดือนในการอนุมัติ ซึ่ง อปท. หลายแห่งไม่ทราบถึงเหตุผลแต่จะได้รับตารางคาดการณ์การจ่ายเงินอุดหนุนจาก พมจ. คาดหวังให้ประชาชนได้รับเงินอุดหนุนเร็วขึ้นเนื่องจาก อปท. เป็นด่านแรกในการสื่อสารกับประชาชน จึงมีความล่าช้าและรู้สึกกดดันเวลาได้รับคำวิจารณ์
พมจ. สมุทรปราการ	ระยะเวลาในการรอรับเงินอุดหนุนประมาณ 6 - 7 เดือน
ศดร.	รับทราบถึงปัญหาการอนุมัติจ่ายเงินล่าช้า เนื่องจากเคยได้รับคำถามและคำวิจารณ์จากประชาชนเช่นกัน

การเปลี่ยนแปลงสิทธิ กล่าวคือกรณีที่ต้องการเปลี่ยนตัวผู้ปกครองซึ่งเป็นบุคคลผู้รับเงินอุดหนุน เช่น จากเดิมเด็กแรกเกิดอาศัยอยู่กับมารดา ภายหลังไปอาศัยอยู่กับคุณยาย จึงต้องการเปลี่ยนผู้รับเงินอุดหนุนให้เป็นคุณยายแทน ทั้งนี้จุดประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงสิทธิคือเพื่อให้เงินอุดหนุนได้อยู่กับผู้ที่ดูแลเด็กอย่างแท้จริง โดยเป็นการดำเนินการเช่นเดียวกับการยื่นเรื่องลงทะเบียนรับสิทธิในครั้งแรกทุกประการ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานนโยบายในระดับ อปท. ต่างมองว่าเป็นกระบวนการที่ใช้เวลานานและมีความล่าช้าในการอนุมัติทั้งที่เป็น

การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลที่รับสิทธิแต่กลับใช้กระบวนการคัดกรองและการพิจารณาเช่นเดียวกับผู้ที่ลงทะเบียนใหม่ โดยเจ้าหน้าที่อปท. ระบุว่า “ มีเอกสารเปลี่ยนแปลงสิทธิ 1 ใบ นอกนั้นเอกสารเหมือนกับตอนลงทะเบียนครั้งแรกหมด ถือว่าเป็นหนึ่งในปัญหาเหมือนกัน เพราะว่าต้องให้ผู้บริหารเซ็น (นายกเทศบาลมนตรี)” (Interviewee 4, Social worker) ซึ่งสร้างต้นทุนในการปฏิบัติตามนโยบายให้ทั้งผู้ปฏิบัติงานนโยบายในระดับ อปท. และ พมจ. เพราะเป็นเหมือนการทำงานซ้ำ และผู้ปกครองที่ประสงค์จะเปลี่ยนตัวบุคคลที่รับเงินอุดหนุน

ด้วยเพราะเสียเวลาในการรับเงินอุดหนุนช่วงที่มีการระงับสิทธิและรอการอนุมัติเปลี่ยนแปลงสิทธิด้วยถึงแม้จะเป็นการจ่ายเงินอุดหนุนย้อนหลังก็ตาม ผู้ศึกษาเห็นว่าควรลดขั้นตอนในการเปลี่ยนแปลงสิทธิให้สั้นกระชับขึ้น

โดยการยื่นใบขอเปลี่ยนแปลงสิทธิเพียงใบเดียว เพื่อป้องกันการทำงานซ้ำซ้อนของเจ้าหน้าที่

สามารถสรุปรายละเอียดของปัญหาและอุปสรรคในขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงสิทธิจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่มดังตารางนี้

ตารางที่ 8: สรุปปัญหา / อุปสรรคในการเปลี่ยนแปลงสิทธิ

ผู้ให้ข้อมูล	การเปลี่ยนแปลงสิทธิ
อปท.	การเปลี่ยนแปลงสิทธิไม่ต่างจากการลงทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิใหม่เพราะต้องยื่นเอกสารชุดเดิมอีกรอบและใช้เวลานานทำให้ผู้ปกครองรายใหม่ได้รับเงินอุดหนุนล่าช้า
พมจ. สมุทรปราการ	บางกรณีเปลี่ยนแปลงสิทธิไป - มา หลายรอบทำให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการหลายครั้ง และต้องตรวจสอบเอกสารใหม่ทุกครั้ง
ศดร.	ไม่มีการจำกัดจำนวนครั้งในการเปลี่ยนแปลงสิทธิ สามารถทำได้ตลอดเท่าที่เด็กอาศัยอยู่กับผู้ปกครองที่รับเงินอุดหนุนจริง

การสิ้นสุดสิทธิ จากการศึกษาไม่พบปัญหาและอุปสรรคในขั้นตอนนี้ ทั้งนี้ ศดร. กล่าวว่า “มีบ้างบางกรณีที่ประสงค์ขอยุติการรับเงินอุดหนุน เช่นเด็กย้ายไปอาศัยอยู่ต่างประเทศ” เป็นต้น

9. สรุปและอภิปรายผลศึกษา

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางในการพัฒนาโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด : กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ สามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษาได้ 2 ประเด็น ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการรับสิทธิของโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ผลการศึกษาพบว่า

ประการแรก หลักเกณฑ์และขั้นตอนในกระบวนการรับสิทธิมีความซับซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kewalee Ornsuwan and Pennee Narot (2021) ที่ระบุว่าเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่อหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมายโครงการ ส่งผลให้เกิดการตีความที่แตกต่างกันของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนที่ต้องการเข้าร่วมโครงการและนำไปสู่ความเข้าใจผิด เช่น ผู้ที่เป็นมารดาเท่านั้นถึงจะมีสิทธิเข้าร่วมโครงการ ลงทะเบียนรับสิทธิได้เฉพาะในเขตพื้นที่ทะเบียนบ้านของตน วิธีการคำนวณเกณฑ์รายได้เฉลี่ยครัวเรือน ทำให้เกิดความยุ่งยากในกระบวนการรับสิทธิตามมาส่งผลให้ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้สึกท้อถอยในการลงทะเบียนรับสิทธิเนื่องจาก

มองว่ากระบวนการมีความซับซ้อนและยุ่งยาก รวมถึงทำให้เกิดการตกหล่นของกลุ่มเป้าหมาย

ประการที่สอง การรับรองสถานะครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยโดยใช้เกณฑ์รายได้เฉลี่ยสมาชิกครัวเรือนไม่สามารถคัดกรองได้อย่างแท้จริงและอาจเป็นช่องว่างให้เกิดการสร้างผลประโยชน์ทางการเมืองภายในชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Unicef Thailand, Thailand Development Research Institute (TDRI) and Economic Policy Research Institute (EPRI) (2019) ที่ระบุว่า การอาศัยผู้รับรองสถานะครัวเรือนทำให้เกิดการสร้างค่านิยมทางการเมืองภายในชุมชน

ประการที่สาม เกิดความยากลำบากในการหาผู้รับรองสถานะครัวเรือนของกลุ่มผู้ประสงค์เข้ารับสิทธิ สอดคล้องกับงานของ Unicef Thailand, Thailand Development Research Institute (TDRI) and Economic Policy Research Institute (EPRI) (2019) ที่ระบุว่า การหาผู้เซ็นรับรองสถานะครัวเรือนเป็นความลำบากของผู้ต้องการรับสิทธิ แม้งานศึกษาของ Mueanpim Robkob (2024) ที่ระบุว่า บุคคลตามที่โครงการกำหนดในการรับรองสถานะครัวเรือนมีความหลากหลายของประเภทและตำแหน่งบุคคลเพื่อสะดวกต่อประชาชนในการหาผู้รับรองก็ตาม แต่จากการศึกษากลับพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่รู้จักบุคคลตามที่โครงการกำหนดให้เซ็นรับรองสถานะครัวเรือน ไม่เพียงแต่คนที่อยู่อาศัยอยู่เดิมแต่ยังรวมถึงผู้ที่ย้ายมาอาศัยจากจังหวัดอื่น เนื่องจากบริบทพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการมีความเป็นเมืองสูง มีทั้งหมู่บ้านเดิมและหมู่บ้านจัดสรรบางครั้ง

เมื่อได้รับเบอร์ติดต่อของบุคคลเหล่านี้จากการประสานของ อปท. แต่กลับไม่สามารถติดต่อได้ ต้องเดินทางไป - กลับหลายเที่ยวกว่าจะได้พบและได้ลายเซ็นรับรองมาทำให้ผู้ปกครองที่ประสงค์รับสิทธิรู้สึกเสียกำลังใจ เนื่องจากต้องอาศัยทั้งเวลาและความอดทนในการปฏิบัติตามกระบวนการ นอกจากนี้ยังมีความกังวลใจและลำบากใจแทนผู้เซ็นรับรองเนื่องจากผู้เซ็นรับรองสถานะจะต้องให้เอกสารยืนยันตัวตนทางราชการเพื่อประกอบการเซ็นรับรองสถานะครัวเรือน

ประการที่สี่ ระบบแอปพลิเคชันเงินเด็กไม่เสถียรและไม่สามารถอำนวยความสะดวกในการจัดหาเอกสารให้แก่ประชาชนได้เท่าที่ควร หากเกิดข้อผิดพลาดในการส่งเอกสารประกอบการลงทะเบียน ผู้ปกครองจะต้องเดินทางไป - กลับ อปท. อย่างน้อย 2 ครั้งขึ้นต่ำเท่ากับผู้ที่มาลงทะเบียน ณ หน่วยรับลงทะเบียน

ประการที่ห้า บุคลากร พมจ. ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการ เนื่องจากมีตำแหน่งเจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการเพียงคนเดียวในการทำหน้าที่บันทึกรายได้เฉลี่ยของสมาชิกในแต่ละครัวเรือนจากไฟล์เอกสารที่แนบมา ซึ่งความไม่สอดคล้องกันระหว่างจำนวนบุคลากรและปริมาณงานกล่าวคือจำนวนผู้ประสงค์รับสิทธิทำให้การความล่าช้าในการตรวจสอบข้อมูลและอนุมัติสิทธิตามมา

ประการที่หก การจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดในครั้งแรกมีความล่าช้าเนื่องจาก อปท. ไม่สามารถแก้ไขข้อมูลเบื้องต้นที่บันทึกเข้าระบบฐานข้อมูลเองได้ ในส่วนของ พมจ. ที่มีหน้าที่การตรวจสอบความถูกต้อง

ของข้อมูลผ่านระบบ Linkage Center มีจำนวนเพียง 1,000 สิทธิ์/วัน สำหรับ พมจ. ทั่วทั้งประเทศ และมีเจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการเพียงคนเดียวในการดำเนินตรวจสอบบันทึก และอนุมัติสิทธิ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

ผู้ศึกษานำเสนอเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาโครงการในอนาคตโดยแบ่งแนวทางการพัฒนาออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาโครงการในระยะสั้น ได้แก่ ควรประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุขถึงแนวทางในการปฏิบัตินโยบายเพื่อให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือสถานีนามัยได้รับรู้และถ่ายทอดให้กับกลุ่ม อสม. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานโครงการในฉบับย่อสำหรับกลุ่มผู้ปฏิบัตินโยบายในระดับต่าง ๆ ที่สิ้นกระชั้น รวมถึงประชาสัมพันธ์โครงการผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง แก้ไขแบบฟอร์มในการลงทะเบียนให้สิ้นกระชั้นขึ้นและในกรณีที่ผู้ปกครองมีหลักฐานเอกสารรับรองรายได้หรือสลิปเงินเดือน ควรอนุโลมให้ไม่จำเป็นต้องมีผู้เซ็นรับรองสถานะครัวเรือนเพื่อลดภาระในการปฏิบัติตามนโยบายให้แก่กลุ่มผู้ประสงค์รับเงินอุดหนุน

แนวทางการพัฒนาโครงการในระยะกลาง ได้แก่ เบื้องต้นควรเก็บสถิติของผู้ที่มาลงทะเบียนรับสิทธิแต่ไม่ผ่านเกณฑ์โดยเฉพาะในประเด็นรายได้เฉลี่ยครัวเรือน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนนโยบายในอนาคต ทำการประสาน

กับกรมการปกครองในการขยายสิทธิ์การตรวจสอบข้อมูลผ่านระบบ Linkage Center ให้สามารถตรวจสอบได้เพิ่มมากขึ้น รวมถึงเพิ่มการจ้างบุคลากรภายนอกในการช่วยปฏิบัติงานโครงการเพื่อให้การบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลโครงการรวดเร็วขึ้นและเพื่อแก้ปัญหาการอนุมัติสิทธิและการจ่ายเงินอุดหนุนล่าช้าในครั้งแรกซึ่งอาจดำเนินการในลักษณะโครงการนำร่องในบางจังหวัดเพื่อทดลองแนวทางการพัฒนาว่าได้ผลสัมฤทธิ์ในระดับใดและควรปรับเปลี่ยนแนวทางการปรับปรุงอย่างไรในอนาคต

แนวทางการพัฒนาโครงการในระยะยาว ได้แก่ ศึกษาแนวทางในการถ่ายโอนภารกิจให้แก่ อบต. เพื่อลดลำดับขั้นในการปฏิบัติ นโยบายและระยะเวลาในการพิจารณาสิทธิเงินอุดหนุน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thammasat University Research and Consultancy Institute (2019) ที่ระบุว่า อบต. มีความพร้อมต่อการถ่ายโอนภารกิจเนื่องจากเป็นด่านแรกของการรับลงทะเบียนอยู่แล้ว รวมถึงศึกษาความพร้อมและศักยภาพทางการคลังเพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนนโยบายไปสู่การจ่ายอุดหนุนเด็กแรกเกิดแบบถ้วนหน้าเนื่องจากในอนาคตจำนวนประชากรเด็กมีแนวโน้มที่จะลดลง และเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการตกหล่นของกลุ่มเป้าหมายรวมถึงสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ผู้ศึกษามีความเห็นดังนี้

1. เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในระดับชุมชนคือประธานและกรรมการ อสม. และ

กรรมการชุมชนจากเพียง 2 อำเภอเท่านั้น ได้แก่ อำเภอสำโรงใต้ และอำเภอบางจาก ไม่ได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในระดับชุมชนจากทุกอำเภอภายในจังหวัดสมุทรปราการ จึงเห็นว่าควรสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในระดับชุมชนจากหลากหลายอำเภอให้มากขึ้น รวมถึงศึกษาในจังหวัดอื่นเพิ่มเติมเพื่อเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างจากข้อค้นพบของจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้หลักการ Transferability ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Prakorn Siriprakob, 2021) เพื่อนำข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ไปอธิบายปรากฏการณ์ของจังหวัดหรืออำเภออื่นที่แตกต่างกัน

2. ควรสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปกครองที่ลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชันเงินเด็กเพื่อให้เห็นมุมมองของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันเงินเด็กที่อาจสะท้อนข้อดี ข้อเสีย รวมถึงปัญหาของการลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชันเงินเด็กได้ชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาไม่พบผู้ปกครองที่ลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชันเงินเด็ก จึงได้เพียงข้อมูลในประเด็นการลงทะเบียนผ่านแอปพลิเคชันเงินเด็กจากมุมมองของผู้ปฏิบัติงานนโยบายจาก อปท. ทั้ง 3 แห่ง และ พมจ. สมุทรปราการเท่านั้น □

บรรณานุกรม

- Baekgaard, M., & Tankink, T. (2022). Administrative burden: Untangling a bowl of conceptual spaghetti. *Perspectives on Public Management and Governance*, 5(1), 16-21.
- Chanida Jittaruttha. (2021). *thritsadi 'ongkān: pratyā krabūan that læ nǎokhit [Organization Theory: Philosophy, Paradigms, and Concepts]*. (3 ed.). Chulalongkorn University Press.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage publications.
- Department of Children and Youth. (2022). *khūmū kān patibat ngān khrōngkān ngōen 'utnun phūa kānlīangdū dek rǎk kǎet tām rabīap krom kitčhakān dek læ yaowachon wādūai kān čhāi ngōen 'utnun phūa kānlīangdū dek rǎk kǎet Phō. Sō. sōngphanhārōihoksiphā [Operational manual for the child support grant scheme according to the regulations of the department of children and youth affairs concerning payment of subsidies for raising newborn children, 2022]*. Department of Children and Youth (8 January, 2023). Retrieved from https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1682580676600-374334615.pdf
- Department of health. (2023). *krom 'anāmai chūan khonsōt sut sot rōng chǎe 'ai dīa rapmū dek kǎet nōi - sangkhom sūng wai khōng prathēt [The Department of Health invites 'strongest single people' to share ideas to deal with the country's low births and aging society]*. (28 January, 2023). Retrieved from <https://anamai.moph.go.th/th/news-anamai/43287>
- Easton, D. (1955). *The political system: An inquiry into the state of political science*. Ethics, 65(3).
- Interviewee 1. (2023, August 8). *Interview*. Social worker.
- Interviewee 2. (2023, July 3). *Interview*. Village health volunteer.
- Interviewee 3. (2023, July 7). *Interview*. Social worker.
- Interviewee 4. (2023, July 26). *Interview*. Social worker.

- Jiraporn Plangpraphan. (2018). *ngœn ‘utnun deklek thūan nā : čhut rœmton khōng kănkhumkhōng thāng sang khom thang rabop [Universal child support grant: the starting point for the entire social protection system]*. (20 January, 2023). Retrieved from <https://tdri.or.th/2018/06/supporting-child2/>
- Kewalee Ornsuwan, & Pennee Narot. (2021). *rŭp bǎep kăn phatthanā phŭa phœm prasitthiphāp khōngkăn ngœn ‘utnun phŭa kăn līangdŭ dek rǎek kœt kōrani suksā phon kăn patibat rāčhakăn khōng thētsabān mŭang silā ‘amphœ mŭang čhangwat Khōn Kǎn [Model for Enhancing Child Support Grant Program: Evidence from Work Performance of Sila Municipality, Khon Kaen Province]*. *Journal of Modern Learning Development*, 6(4), 1-16.
- Kidforkids Child and Family Policy Knowledge Center. (2022). *dek lǎe khōpkhrŭa Thai nai sām wikrit : rāingān sathānakăn dek lǎe khōpkhrŭa pračham pī2022 [Thai children and families in three crises: Child and family situation report 2022]*. (15 February, 2023). Retrieved from https://kidforkids.org/wp-content/ads/2022/08/01_%E0%B8%84%E0%B8%B4%E0%B8%94for%E0%B8%84%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B8%AA%E0%B9%8C_2022_%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%87%E0%B8%81%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%9A%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%A7%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%A4%E0%B8%95-%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99.pdf
- Mueanpim Robkob. (2024) [Forthcoming]. *ōkāt lǎe khwām thāthāi khōng krabūankăn rap sitthi khōngkăn ngœn ‘utnun phŭa kăn līangdŭ dek rǎek kœt nai prathēt Thai [Opportunities and Challenges in the Application Process for the Child Support Grant Scheme in Thailand]*. *Journal of Politics, Administration and Law*, 16(1).

- National Statistical Office Thailand. (2022). *sarup phon thī samkhan prachākḥon fǎeng nai prathēt Thai Phō.Sō. 2565 [Summary of Non-registered Population and Commuter Population in Thailand 2022]*. (8 March, 2023) Retrieved from https://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1/%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%82%E0%B8%B2%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A3/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B9%81%E0%B8%9D%E0%B8%87/2565/summary_65.pdf
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2002). *rāingān kānphatthanā sētthakit læ sangkhom khōng prathēt : khwām yū dī mī suk khōng Khon Thai [Report on the economic and social development of the country: The well-being of the Thai people]*. (2 March, 2023) Retrieved from <https://www.nesdc.go.th/images/content/book33-45.pdf>
- Pawinee Chuayprakong. (2022). *dai yāng kō tō ‘ong sīa yāng ? : phāra čhāk kān khaothung bōrikān nai kān long thabīan khōngkān rao chana samrap prachāchon thī mai mī sō mā thō fōn [No Pain,no gain: Administrative burden on the non-smartphone users registering for the “We Win” scheme of Thailand’s COVID-19 and stimulus package]*. *Political Science and Public Administration Journal Khon Kaen University*, 7(1), 47-81.
- Prakorn Siriprakob. (2019). *sām phārā thāng ratthaprasāsanasāt : nǎokhit thritsadī læ kānnam pai patibat čhing. [3 Paradigms of Public Administration: Concepts, Theories, and Practices]*. (5 ed.). Chulalongkorn University Press.
- Prakorn Siriprakob. (2021). *Validity læ Reliability nai kānwičhai chǎeng khunnaphāp [Validity and Reliability in Qualitative Research]*. (1 ed.). Chulalongkorn University Press.

- Thammasat University Research and Consultancy Institute. (2019). *phon kāndamnōen ngānkān čhāi ngōen phūa ‘utnun phūa kānlīangdū dek ræk kōet sū khwām phrōm nai kān thāi ‘ōn phārakit kǎe ‘ongkōn pokkhrōng sūan thōngthīn [Performance results of paying subsidies for raising newborn children towards readiness for transferring missions to local administrative organizations]*. (10 February, 2023). Retrieved from https://socadmin.tu.ac.th/uploads/socadmin/file_research/Child_Project.pdf
- Unicef Thailand. (n.d.). ‘*anusanyā wādūai sitthi dek khū ‘arai [What is the Convention on the Rights of the Child?]*. (12 February, 2023). Retrieved from <https://www.unicef.org/thailand/th/what-is-crc>
- Unicef Thailand, Thailand Development Research Institute (TDRI), & Economic Policy Research Institute (EPRI). (2019). *Thailand Child support Grant (CSG) Impact Assessment Endline Report*. (12 February, 2023). Retrieved from [https://www.unicef.org/thailand/media/5266/file/Thailand%20Child%20Support%20Grant%20\(CSG\)%20Impact%20Assessment%20Endline%20Report.pdf](https://www.unicef.org/thailand/media/5266/file/Thailand%20Child%20Support%20Grant%20(CSG)%20Impact%20Assessment%20Endline%20Report.pdf)
- Van Meter, D. S., & Van Horn, C. E. (1975). *The policy implementation process: A conceptual framework*. *Administration & society*, 6(4), 445-488.